

Zajímavosti po trasách:

Alpská vyhlídka - vyhlídková mýtina v horském masivu Kaliště (993 m) nad rekreačním střediskem Lipno n/V. Je to jedna z mála dobrých vyhlídek na Alpy na Šumavě, zvláště v době termické inverze. Umožňuje také pohled na panorama části lipenské přehradu a je v tomto ohledu jedním z nejlepších bodů. Na pasece stojí chata "Orlí Hnízdo". V komplexu jeho budov jsou prvky nedostavěné astronomické observatoře (jedna z cest vedoucích na paseku se nazývá "Hvězdářská cesta"). Na paseku vedou žlutá a modrá turistická trasa z Lipna a Frymburku. Nedaleko se nachází Stezka korunami stromů.

Černý Kříž - osada v údolí Studené Vltavy. Do roku 1910 v místě dnešní osady stála jen hájenka, kterou několik generací obhospodařovala rodina Paleczků. V roce 1910 zde výstavbou železniční trati vznikl železniční uzel. Jméno Černý Kříž získala stanice v roce 1924 (do té doby se jmenovala *U černého kříže*). Ve 30. letech 20. století zde žily tři desítky lidí. Železniční stanice Černý Kříž leží na 62. km železniční trati České Budějovice - Volary/Nové Údolí. Je ze tří stran obklopena lesem, po rekonstrukci v 10. letech 21. století má tři dopravní koleje, je neobsazená personálem a dálkově ovládaná z Volar. Staniční budova byla stavěna podle projektu z roku 1892 používaného při stavbě místních drah po celých Čechách (stejný projekt byl použit pro stavbu nádraží např. ve Volarech, Lenoře, Prachaticích či Volyni). Bývala zde vodárna, dřevěné skladiště a rampa.

Čertova stěna-Luč - národní přírodní rezervace o rozloze 140 ha nacházející se podél úseku řeky Vltavy mezi Loučovicemi a Vyším Brodem. Vznikla v roce 1992 sloučením státních přírodních rezervací Čertova stěna (založena 1956 na pravém

břehu řeky, rozloha 10 ha) a Luč (založena 1934 na levém břehu řeky, rozloha 95 ha). Rezervace byla v roce 2005 rozšířena v oblasti pravého břehu a byl do ní zařazen také tok Vltavy mezi vlastním kamenným mořem a Loučovicemi. Chráněné území zabírá kaňonovité údolí Vltavy včetně nezpevněných suťovitých stěn periglaciálního původu a říčního koryta nazývaného v tomto úseku „Čertovy proudy“. Řečiště je charakteristické nakupením obrovského množství balvanů. Většinu skalního podkladu tvoří žula, konkrétně dvojslídny granit eisgarnského typu až adamellit. Ve vrcholových partiích Luče a Čertovy stěny se nacházejí mohutné skalní útvary (mrazové sruby, skalní hradby a izolované skály – tory). Nejznámější je vrcholová skalní hradba Čertovy

stěny s mohutným balvanem zvaným „Dáblova kazatelna“, o kus dále se nachází vrch Strašidelník pokrytý dosud stojícími mrtvými kmeny stromů, které padly za oběť požáru v roce 1988. Oba tyto impozantní útvary se tyčí nad řekou a poskytují turistům neuvěřitelně působivý pohled dolů i na skalní útvary Luče na protější stěně údolí. Velká část obou údolních svahů je tvořena kamenným mořem. V kamenném moři jsou balvany nepokryté zeminou a obrostlé pouze reliktními mechy a lišejníky. V okrajových částech roste reliktní suťový bor tvořený borovicí lesní a břízou bradavičnatou, jehož podrost osazují hlavně nenáročné acidofilní druhy jako vřes, borůvka a brusinka s výraznou spoluúčástí mechového patra. Poblíž řeky se nachází stanoviště s výskytem kriticky ohrožených rostlin – cídivky zimní a růže převislé. Dále se zde vyskytují ohrožené druhy vřesovec pleťový, vlochyně obecná, dub zimní (jeden z nejvýše položených přirozených výskytů v ČR), terčovka prstencová (vzácný lišejník, který byl v ČR nalezen jen zde), užovka hladká, ještěrka živorodá a další. Vrchol Čertovy stěny je přístupný od parkoviště u silnice spojující Vyšší Brod a Loučovice (vstup dále do kamenného moře je zakázán), rezervací dále prochází dvě turistické značky, cyklostezka a železniční trať Rybník – Lipno nad Vltavou (poblíž rezervace je zastávka Čertova stěna). Ze skalky poblíž vrcholu Luče (933 m, přístupný po modré značce z Loučovic) je nádherný výhled na celé přilehlé vltavské údolí, Čertovu stěnu a také na část Lipna. Podle legend byl vrch Strašidelník pohanským posvátným místem, kde Slované uctívali Svatoroha. Další legenda se váže ke vzniku tzv. Čertových proudů, které údajně vznikly tak, že čert chtěl zničit nově zbudovaný Vyšebrodský klášter: hodlal na místě zhotovit hráz a pak klášter spláchnout. Nestihl to však provést během jedné noci a se svítáním jeho čas vypršel, zbylo po něm však jeho nedokončené dílo. V korytě řeky se pak nachází jeden obzvláště velký balvan s dolíkem, který má být otiskem dáblova palce. Tato pověst inspirovala v roce 1882 Bedřicha Smetanu ke složení opery *Čertova stěna*. Jako Čertovy proudy (též Čertovy schody či Čertovy kameny) bylo původně nazýváno řečiště Vltavy od Lipna až po Vyšší Brod. Úsek zahrnutý do rezervace (asi 800 m) představuje nejnebezpečnější část Čertových proudů plnou obrovského množství až několikátunových balvanů, v nichž voda za staletí svého působení vymlela spoustu roztodivných tvarů, mimo jiné například i tzv. obří hrnce o průměru větším než metr. Schwarzenbergové (zejména kníže Josef Adam Schwarzenberg) vynaložili v 18. století obrovské úsilí a na tehdejší dobu neobvykle vysoké finanční prostředky na splavnění Čertových proudů pro dřevařské vory, avšak nakonec byli nuceni projekt vzdát. Čertovy proudy jsou brány za normálních okolností jako naprosto nesjízdné, avšak od doby postavení lipenské přehrady se zde jezdí různé závody ve vodním slalomu nebo jen sjíždění řeky, vyžaduje to ovšem zvýšený průtok zařízený lipenskou přehradou (většinou 20–30 m³/s, obvyklý průtok jsou přitom jen 2 m³/s). Využívána je celá trasa Vltavy od lipenské hráže až po Vyšší Brod (a případně i dále po Vltavě). Úsek Čertových proudů v oblasti Čertova Stěna-Luč je považován za jednu z nejtěžších přirozených slalomářských či vodáckých tratí na světě. Uskutečnilo se

zde i mistrovství světa v raftingu v roce 2004, které se stalo předmětem sváru mezi ochranáři a příznivci vodních sportů. U řeky je možno nalézt pomníček věnovaný vodákovi, který zde v roce 1984 zahynul. Poblíž, na levém břehu Vltavy, stojí budova železniční zastávky Čertova stěna.

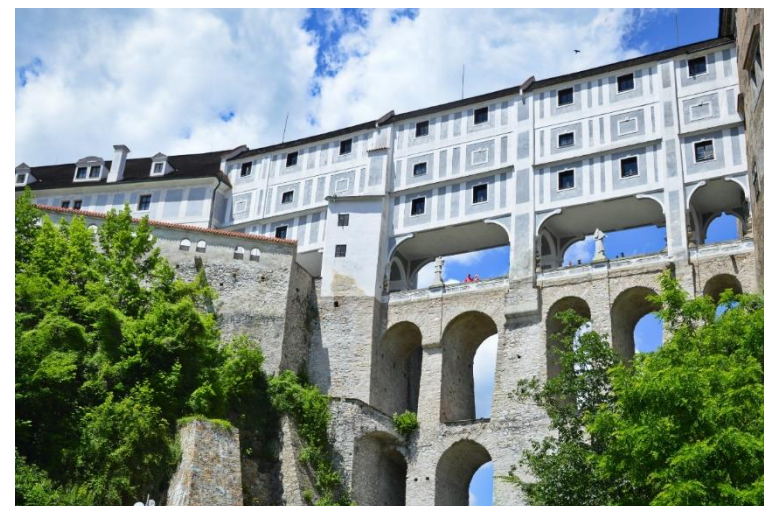
Český Krumlov – město na řece Vltavě pod hřebenem Blanského lesa s přibližně 12 tisíci obyvateli. Jedná se o turistické a kulturní centrum jižních Čech. V minulosti byl Český Krumlov sídelním městem mnoha mocných českých rodů – Vítkovců, pánů z Krumlova, Rožmberků,

Eggenbergů a Schwarzenbergů, které cíleně pečovaly o jeho výstavbu a reprezentativní charakter. Český Krumlov byl zároveň hlavním správním centrem Rožmberského dominia a do roku 1918 i Krumlovského vévodství a Dominia schwarzenberského. Středověké centrum města, které obklopuje meandry Vltavy, je od roku 1963 městskou památkovou rezervací a od roku 1992 je zapsáno na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. V roce 2003 bylo městskou památkovou zónou vyhlášeno také předměstí Plešivec (jižně od historického jádra). Český Krumlov se stal také dějištěm několika filmů a během roku město hostí řadu kulturních akcí a festivalů – Slavnosti pětileté růže, MHF Český Krumlov, Rallye Český Krumlov. Spolu s dalšími městy Šumavského podhůří jako Sušice, Vimperk nebo Prachatice bývá nazýván *Branou Šumavy*. Na přelomu 19. a 20. století byl Český Krumlov zvláště mezi šumavskými spisovateli a básníky vnímán jako *hlavní město Šumavy*, jímž se v roce 1918 po dobu existence Šumavské župy i nakrátko stal.

Zámek Český Krumlov je po Pražském hradě druhým nejrozsáhlejším zámeckým areálem v ČR. Původně gotický hrad byl přestavěn zejména v období renesance za vlády Viléma z Rožmberka. První přestavba v barokním slohu se odehrála v 17. století za vlády vévody Jana Kristiána I. z Eggenbergu, avšak kompletní a zároveň poslední významná přestavba, která dala komplexu jeho současnou

podobu, proběhla za vlády Josefa I. Adama ze Schwarzenbergu, který nechal vystavět jak dnešní zámecké divadlo, tak i jedinečný Plášťový most. Jednou z rarit Českého Krumlova jsou i hradní medvědi, kteří jsou chováni od dob Rožmberků v hradním příkopu mezi I. a II. nádvořím. Zámecký komplex, který je členěn na pět nádvoří, dnes tvoří několik větších celků:

- Dolní hrad – nejpůvodnější část hradu, tzv. Hrádek s dominující věží
- Horní hrad – hlavní část zámeckého areálu obklopující III. a IV. nádvoří
- Plášťový most – víceposchodové přemostění Jelení zahrady spojující zámek, barokní divadlo a zámeckou zahradu z roku 1764
- Zámecké barokní divadlo – jedno z mála dochovaných barokních divadel na světě z roku 1681
- Letní a Zimní jízdárna
- Zámecká zahrada – založena v 2. polovině 16. století, dlouhá 700 m, o celkové rozloze 10 ha
 - Zámecká zahrada je rozdělena na francouzskou a anglickou část. V první jmenované se nachází Kaskádová fontána, v druhé pak barokní letohrádek Belárie spolu s otáčivým hledištěm, využívaným v letní sezóně k činoherním a operním inscenacím pod širým nebem.

Vnitřní město je centrální městská část spolu s přiléhajícím Ostrovem, jež je zcela obklopena meandrem řeky Vltavy. Spojení s ostatními městskými částmi zajišťují tři mosty – Lazebnický most, most Dr. Edvarda Beneše, most Na Horní bráně a tzv. Jelení lávka. Systém ulic s pravidelným náměstím je téměř nezměněn od doby svého založení. Nalezneme zde velký počet zachovalých městských domů – gotických, renesančních a v menší míře i barokních.

- Radnice – renesanční stavba ze 2. poloviny 16. století (nám. Svornosti)
- Kašna s morovým sloupem – původně morový sloup z roku 1716 s přistavěnou kašnou z 19. století (nám. Svornosti) je dílem barokního sochaře Matěje Václava Jäckela, náklady hradila kněžna Marie Ernestina z Eggenbergu, na vyvýšených podstavcích jsou sochy sv. Václava, Víta, Jana Evangelisty a Judy Tadeáše, ve výklencích pak sochy sv. Rocha, Františka Xaverského, Šebestiána a Kajetána

- Kaplanka – pozdně gotický dům s raně renesančními prvky (ul. Horní)
- Kostel sv. Víta – gotický trojlodní kostel z let 1408–1439 (ul. Kostelní)
- Prelatura - sídlo českokrumlovského preláta. Dříve měla prelatura svůj rozsáhlý majetek v desítkách vesnic po okolí. U prelatury býval také vlastní pivovar, určený pro poddané prelatury.
- tzv. Krčínův dům – stavba s renesanční fasádou ze 16. století (ul. Kájovská), tradičně spojována s osobou Jakuba Krčína z Jelčan a Sedlčan
- Vlašský dvůr – gotická stavba s renesanční výzdobou a fasádou, jež v minulosti patřila Jakubu Krčínovi (ul. Dlouhá)
- Jezuitská kolej – čtyřkřídlá renesanční budova z let 1586–1588 vystavěná z příkazu Viléma z Rožmberka (ul. Horní)
- Široká ulice – nejširší městská ulice v minulosti využívaná k trhům

Latrán, kdysi samostatné město, je další historická čtvrť za řekou, severně od Vnitřního města, v podhradí zámku, ke kterému ve středověku správně náležela. S Vnitřním městem je spojen dřevěným Lazebnickým mostem a i zde nalezneme velké množství menších gotických domů. Při čtvrti leží i bývalá městská část tzv. Neustadt, dnes ulice *Nové Město*, kde bylo archeologickými výzkumy prokázáno nejstarší lidské osídlení ve městě z 5. tisíciletí př. Kr..

- Budějovická brána (Latrán č.p. 104) – nejmladší a zároveň jediná dochovaná brána z původního středověkého městského opevnění. Byla zbudována nákladem Petra Voka z Rožmberka v letech 1598–1602 architektem Domenicem Benedettem Comettou z Eckthurnu.
- Kostel sv. Jošta – tzv. Německý kostel (ul. Latrán č.p. 6), původně gotický kostel z období kolem roku 1330 založený Petrem I. z Rožmberka, za Petra Voka z Rožmberka byl v letech 1594–1599 renesančně přestavěn (architekt Domenico Benedetto Cometta z Eckthurnu) a věnován krumlovským protestantům, tehdy byl zasvěcen Nejsvětější Trojici. Kolem roku 1615 byl kostel opět zasvěcen sv. Joštovi a až do roku 1773 ho spravovali jezuité, v tomto období byl barokizován. V roce 1787 byl za josefinských reforem zrušen. Od 20. století je využíván jako obytný dům. V budově také sídlí muzeum marionet (loutek).
- Zámecký pivovar – dříve Schwarzenberský pivovar, dnes Pivovar Eggenberg
- Minoritský klášter – dnes klášter Řádu Křížovníků s červenou hvězdou

Plešivec je historická část předměstí a od roku 2003 samostatnou městskou památkovou zónou.

- Synagoga – první železobetonová konstrukce v Rakousku-Uhersku
- Plešivecké náměstí – velké množství renesančních domů
- Fotoateliér Josefa Seidela – jeden z mála dochovaných a funkčních historických foto-ateliérů v Evropě

Dolní Vltavice - část obce Černá v Pošumaví. Nachází se na severním (levém) břehu vodní nádrže Lipno, centrum bylo 723 m n. m., tedy přibližně 2 až 3 metry pod normální úroveň hladiny přehrady. Jedná se o zbytek původního městečka, jehož většina byla zatopena vodní nádrží. Součástí této části obce je i území bývalé osady Kyselov, která se nacházela na protější pravé straně lipenské přehrady. V Dolní Vltavici je přístaviště sezónní linkové či okružní lodní plavby z Lipna n/V. Z Dolní Vltavice jezdí na pravý břeh Vltavy přívoz. Na pravém břehu Vltavy je přeshraniční propojení s Rakouskem, které má název Kyselov - Diendorf. Osada, zvaná původně *Wultau* či *Hirzow*, byla založena v roce 1263 Hirzem z Klingenbergu na obchodní stezce z hornorakouského Schläglu do Boletic. V roce 1355 zde byl postaven farní kostel sv. Linharta. V roce 1684 byla Dolní Vltavice povýšena na městečko, které mělo svůj vlastní znak (modré pole značilo Vltavu, zelené pásy značily zelené břehy, přes naznačenou Vltavu vedl na znaku dřevěný most). Kostel byl v 2. polovině 20. století nejprve zatopen a poté ještě odstřelen, neboť při nízkém stavu vody jeho věž vyčnívala nad hladinu lipenské nádrže. Zatopení postihlo celé městské jádro. Kaple Panny Marie byla postavena po konci třicetileté války pro pohřbení obětí morové nákazy v roce 1648. Jsou zde umístěny desky se jmény padlých v 1. světové válce z obcí Dolní Vltavice, Bližná, Pestřice a Kyselov. Památkově chráněná boží muka (pozdě gotický sloupek) stála původně u cesty směrem k Černé v Pošumaví. Dnes jsou umístěna u hřiště. Dne 11. února 1929 zde byl naměřen mráz -41°C .

Frydava - z větší části zaniklá ves, dnes součást obce Přední Výtoň. Ves Frydava byla založena v roce 1305. V souvislosti s výstavbou lipenské přehrady byla větší část Frydavy zatopena a místo mostu do Frymburku zde byl zřízen přívoz. Frydava pak byla přičleněna k asi 4 km vzdálené obci Přední Výtoň.

Frymburk – městys na poloostrově na severním (levém) břehu Vltavy, resp. vodní nádrže Lipno, s přibližně 1 300 obyvateli. Jméno obce pochází z německých slov Frieden znamenající mír, klid a burg, tedy hrad. Dohromady má název překlad jako bezpečný hrádek či hrádek k ochraně. Též se užíval počestlý název Frýdštejn. Od svého založení se postupně měnilo jméno města. Nálezy v oblasti dnešního Frymburku svědčí o osídlení již před 8 až 10 tisíci let př. Kr.. První písemná zmínka o obci na obchodní stezce z Čech do Podunají pochází z roku 1270, kdy je zdejší kaple darována benediktinskému probošství v Zátoni u Českého Krumlova. Do roku 1302 Frymburk patřil českokrumlovským pánům, následně ho získávají Rožmberkové, kteří 3 roky poté zřizují mýto na mostě přes Vltavu. V roce 1379 byl nazván městem, avšak městská práva mu byla propůjčena až v roce 1492 Petrem Vokem z Rožmberka. Vilém z Rožmberka udělil měšťanům právo várečné, tedy právo vařit vlastní pivo. V roce 1620 přechází město pod panství Buquoyů a během třicetileté války je vypáleno a zničeno švédskou armádou. V roce 1938 byla přivítána místními převážně německými obyvateli Mnichovská dohoda a město bylo připojeno k Německu. 6. května 1945 bylo osvobozeno americkou armádou. Po odsunu německého obyvatelstva byl Frymburk dosídlen Čechy, Slováky, reemigranty z Rumunska a Volyňskými Čechy. Další významnou změnou byla stavba lipenské přehrady v letech 1952-59. V této době byla podstatná část města zbourána, zatopena a celkově se změnil jeho charakter. Od té doby se jedná převážně o rekreační sídlo. Od ledna 2007 byl obci vrácen status městyse. V roce 2010 bylo ve Frymburku otevřeno muzeum, jehož posláním je dokumentovat historii Frymburku a 12 okolních obcí a osad. Frymburk je rekreačním střediskem pro různé aktivity po celý rok. Bezprostřední blízkost nádrže Lipno je využívána například při rybaření, vodních sportech či okružních plavbách. Nachází se zde několik pláží, veřejná pláž pod budovou základní školy a přístaviště s přívozem. V zimě je udržována na zamrzlé hladině nádrže bruslařská dráha dlouhá 11 km do Lipna n/V. V zimní sezóně je dále využíván skipark

Frymburk se dvěma sjezdovkami Na Martě či běžkařské tratě mezi Frymburkem a Lipnem n/V nebo na Frymburských loukách. Území obce Frymburk se rozkládá výhradně na levém břehu Lipna. S pravým břehem je Frymburk spojen pomocí přívozu do cca 0,4 km vzdálené osady Frýdava, spadající pod obec Přední Výtoň. Přívoz využívají zejména turisté, kteří se chtějí dostat na hrad Vítkův kámen.

Horní Planá - město na severním (levém) břehu vodní nádrže Lipno s přibližně 2 000 obyvateli. S rozlohou přes 127 km² je Horní Planá jednou z plošně největších obcí v ČR (6. místo). Původ názvu města je slovanský. Název vznikl z přídavného jména *planá*, ve smyslu pustá nebo neobdělávaná. Jeden z prvních názvů Plané byl „Planá pod Vítkovou horou“ (v latinských textech *Plana de Monte Vitconis*). Někdy okolo roku 1598 bylo městečko rozděleno na Horní Planou a (nedoloženou) Dolní Planou. Území obce se rozkládá na obou březích Vltavy, resp. vodní nádrže Lipno. Jádrem města je na sv. (levém) břehu. Jv. hranici obce tvoří státní hranice s Rakouskem, na severu sousedí s vojenským újezdem Boletice. Město se nachází na rozhraní Vltavické brázdy a Želnavské hornatiny, na svahu Houbového vrchu; se střední nadmořskou výškou 776 m je nejvýše položeným městem v Jihočeském kraji a jedním z nejvýše položených českých měst vůbec. Nejvyšším bodem území obce je pohraniční hora Smrčina (1 333 m), na levém břehu je nejvyšší Špičák (1 221 m). Nejnižší je hladina lipenské nádrže (standardně 725,6 m). Archeologické nálezy zde dokládají přítomnost člověka již ve střední době kamenné. Z bavorského Pasova vedly přes rakouský Klaffer am Hochficht dvě větve obchodní stezky do Horní Plané, první sedlem mezi Plechým a Smrčinou a druhá Zvonkovským průsmykem. Z Horní Plané pak stezka pokračovala přes Hodňov a Polnou k Boleticím. Již ve 13. století byl v Horní Plané kostel. Kostel sv. Markéty má románské jádro z druhé čtvrtiny 13. století. Obec byla založena cisterciáky ze zlatokorunského kláštera. V roce 1349 byla Horní Planá římským císařem a českým králem Karlem IV. na žádost tohoto kláštera povýšena na městečko. Za husitských válek se Horní Planá dostala k panství Český Krumlov a zůstala u něho až do zrušení poddanství. V letech 1845–1846 byla postavena silnice z Horní Plané přes Bližší Lhotu do Zvonkové a dále na zemskou hranici, kde navázala na silnici z Ulrichsbergu. V letech 1891–92 byla Horní Planá zapojena do železniční sítě. V roce 1938 byla v důsledku uzavření Mnichovské dohody přičleněna k Německu. V květnu 1945 ji obsadily bez boje jednotky americké armády postupující ve směru od Zadní Zvonkové a Bližší Lhoty. V letech 1952–59 byla budována lipenská přehrada, kvůli které byla zbořena původní osada Jenišov; most v Bližší Lhotě byl stržen a nahrazen přívozem; železniční trať byla přeložena a v Horní Plané bylo postaveno nové nádraží na trati České Budějovice – Černý Kříž. Nachází se zde rovněž přístaviště sezónní linkové či okružní lodní plavby z Lipna n/V. Vede odtud také přívoz na protější břeh Vltavy, resp. lipenské nádrže, do místní části Bližší Lhota, odkud vede silnice na hraniční přechod Zadní Zvonková/Schöneben. Na území obce je v přeshraničním styku s Rakouskem též přechod na turistické stezce Pestřice/Sonnenwald. Horní Planá je v současnosti rychle rostoucím turistickým střediskem. Je ideálním východiskem pro cyklistiku, Nordic walking, v zimě pak pro běh na lyžích. Na vrchu Dobrá Voda byla v roce 2021 otevřena 36 m vysoká rozhledna.

Hus - zřícenina hradu na úzké skalní ostrožně (730 m) nad řekou Blanicí. Od roku 1963 je chráněn jako kulturní památka. Hrad povolil postavit v roce 1341 král Jan Lucemburský bratrům Jenšíkovi, Vavřinci, Herbortovi a Peškovi z Janovic v místě

zvaném *Na husi* k ochraně nově zakládaných vesnic v okolí Záblatí. Postavený hrad zůstal v majetku pánů z Janovic do roku 1363, kdy se hrad stal majetkem královské komory. Kolem roku 1390 zastavil Václav IV. hrad Hus svému oblíbenci, Zikmundu Hulerovi. Ten byl majitelem hradu, města Záblatí a okolních vesnic až do své popravy v roce 1405. Poté Václav IV. dosadil na hrad jako dědičného purkrabího Mikuláše z Písného, který se později začal psát jako Mikuláš z Husi. Ten před svou smrtí v roce 1420 postoupil Hus Janu Smilkovi z Křemže. V roce 1439 byl Jan Smilek svým úhlavním nepřítelem, Oldřichem z Rožmberka, listivě vlákán do krumlovského hradu a uvězněn. Hrad Hus tak zůstal bez pána a zmocnil se jej loupeživý rytíř Habart Lopata z Hrádku. V roce 1441 proto na něj zaútočili Přibík z Klenové, Petr Zmrzlík ze Svojšína a Jan Sedlecký z Prachatic se svými vojsky. Po obléhání se vyhladovělá posádka vzdala. Hrad byl zapálen a rozbořen a po sto letech existence se stal opuštěnou zříceninou. Hrad byl postaven na úzkém ostrohu, který v zadní části klesá k řece Blanici. V této snížené části se nacházelo předhradí a hradní jádro zaujalo nejvyšší část dispozice v čele hradu nad šijovým příkopem, který hrad odděloval od zbytku ostrožny. Přístupová cesta vedla od severu podél jz. strany jádra, za kterým vstoupila do předhradí, z něž se dochovaly výrazné zbytky jeho hradeb. Podél jz. hradby stála dlouhá budova. Na východní straně z předhradí vybíhá směrem k řece hradba, která umožňovala nabírat vodu přímo z řeky. Hradní jádro bylo od předhradí odděleno příkopem. Podoba jádra je však nejasná, protože zřícené zdivo hradních budov zaplnilo prostor mezi nimi, výrazně navýšilo úroveň terénu, a vytvořilo tak tzv. zavřený hrad. Pravděpodobně zde stálo více budov. Zřícenina hradu je volně přístupná. Přímo přes ostrožnu se zbytky hradu vede modře značená turistická trasa z Libínského Sedla do Volar.

Husinec – město na řece Blanici asi 4,5 km ssz. od Prachatic s přibližně 1 400 obyvateli. Historické jádro města je od roku 2003 městskou památkovou zónou. Nad městem se na řece Blanici nachází vodní nádrž Husinec. Název města je odvozen z obecného jména označujícího místo, na kterém se chovaly husy. Toto jméno se časem obrazně přeneslo na celé sídlo. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1291. Z roku 1359 je druhá písemná zmínka, týkající se povýšení vesnice na město Husinec. Z roku 1359 pochází i záznam o neopevněném městečku Hussenicz. O 10 let později (1369) se zde údajně narodil Jan Hus. Ve 14. století byl založen hrad Hus u Záblatí. Husinec byl i s řadou okolních obcí připojen pod správu tohoto nově vzniklého feudálního panství. V letech 1654, 1765, 1802 a 1859 byl Husinec postižen požáry. Od dubna 2007 byl obci vrácen status města. V Husinci se nachází rodný dům Mistra Jana Husa (muzeum). O Husově rodišti se dlouho vedly spory, ale nakonec díky záznamům Štěpána z Pálče, Jiříka Heremity a dalších se odborná veřejnost shodla na tom, že tímto místem byl Husinec.

Jelení (někdy také Jelení Vrchy, dříve *Hiršperky*) - malá ves s přibližně 30 obyvateli, část obce Nová Pec asi 6 km sz.. Je zde parkoviště a výchozí místo pro výlet k Plešnému jezeru a pro prohlídku Schwarzenberského plavebního kanálu. První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1841. Památkově chráněný je dům č.p. 13., který představuje charakteristickou šumavskou usedlost z přelomu 18. a 19. století; v domě je expozice o Schwarzenberském plavebním kanálu. Sz. od vsi je ústí vodního tunelu Schwarzenberského plavebního kanálu, který vsí prochází. U jižního portálu tunelu se nachází turistické známkové místo č. 509. Jelením prochází Medvědí stezka, naučná stezka, spojující Ovesnou a Černý Kříž. Při její trase sv. od vsi leží Jelení jezírko, splavovací nádrž, která sloužila ke zlepšení stavu vody ve Schwarzenberském plavebním kanále. Byla vybudována v roce 1835.

Jenišov - osada, součást města Horní Planá. Dnešní Jenišov, skupina hotelů a rekreačních chat, leží poblíž původní vsi, která se nacházela v místech dnešního kempu. První písemná zmínka o vsi je v urbáři z roku 1445. V roce 1930 zde žilo 112 obyvatel v 17 domácnostech. V letech 1952–59 ves zanikla v souvislosti s výstavbou a napuštěním vodní nádrže Lipno.

Kramolín (899 m) - vrchol nacházející se na jihu Šumavy v Lučské hornatině, 2 km severně od Lipna n/V, 180 m nad hladinou vodní nádrže Lipno. Kramolín je součástí zhruba 7 km dlouhého a podél Vltavy probíhajícího hřbetu, který na JV začíná horou Luč (933 m), přes Slupečný vrch (890 m) a Kramolín pokračuje k SZ, kde dosahuje maximální výšky vrcholem Kaliště (993 m) a jeho ukončením je návrší Na Martě (830 m). Název hory byl převzat podle stejnojmenné osady, která vznikla v polovině 15. století na sv. svahu hory. Na vrcholové plošině Kramolína se nachází několik objektů. Jedním z nich je Stezka korunami stromů s rozhlednou, z níž se otevírá rozhled na lipenskou nádrž, jižní Šumavu – především na Trojmezenskou a Želnavskou hornatinu, Novohradské hory, Klet' a Alpy. Další stavbou na vrcholu je Horský hotel Kramolín. V sousedství hotelu stojí Stanice Horské služby Kramolín. Těsně pod vrchol (cca 892 m) vedou dvě lanové dráhy, které jsou součástí Skiareálu Lipno – od JZ vede 1 219 m dlouhá lanovka Jezerní (původně Lipno Express) a od SV 863 m dlouhá lanovka Střecha. Lyžařský areál na svazích Kramolína vznikl v roce 1972, v roce 1984 měl 4 sjezdovky a plánoval se jeho další rozvoj, k němuž nakonec došlo až v 90. letech.

Lázně svaté Markéty - osada na jihu Prachatic při prameni vyvěrajícím z lesnatého masívu hory Libín v 635 m. Léčebný účinek pramene sv. Markéty byl využíván již v 17. století. Založení lázní se datuje k roku 1783. V lázních se provádělo léčení studenou

vodou a využívaly se všechny metody moderní vodoléčby (Priessnitzovy a Kneippovy léčebné metody). Lázně byly zaměřeny na léčbu nervové soustavy a pohybového ústrojí. Největšího věhlasu dosáhly na počátku 20. století. V letech před 1. světovou válkou zde ročně pobývalo kolem 4 000 hostů. Klientelu lázní tvořili hlavně Rakušané a Němci. Časté byly i nedělní návštěvy lázní obyvateli Prachatic a okolí. Lázeňský provoz skončil v roce 1935 a budovy k němu určené se nadále využívaly jako rekreační letovisko a později pro potřeby školství. Po vysídlení německého obyvatelstva jak města Prachatic, tak samotných Lázní svaté Markéty, toto území hodně zchátralo. Po roce 1989 však dochází k určitému zlepšení stavu a obnově některých objektů. V září 2001 město Prachatice některé nemovitosti v oblasti lázní, které byly dříve využívány pro ubytování zahraničních studentů, vložilo do akciové společnosti Léčebné centrum sv. Markéty. Společnost si jako cíl vytyčila obnovení lázeňského provozu, ke kterému však nedošlo a stav objektů se stále zhoršuje. Město Prachatice ztratilo nad pozemkem v průběhu let vliv i zájem o jakoukoliv obnovu a revitalizaci.

Libín (1 094 m) - hora 4 km jižně od Prachatic, nejvyšší vrchol Šumavského podhůří. Tvoří výraznou, zdaleka viditelnou dominantu nad Prachaticemi. Je součástí dlouhého hřbetu protaženého od SZ na JV se strmým sv. svahem. Přirozený horský suťový les je chráněn v přírodní rezervaci Libín. Hřbet libínského masívu je tvořen migmatitickými pararulami a granitizovanými rulami šumavského moldanubika. Příkřejší sv. svah sleduje tektonickou poruchu. Na vrcholu a především v sv. svahu jsou četné skalní tvary zvětrávání a odnosu. Na strmých sv. svazích hory roste komplex starých přirozených porostů květnatých bučin a horských kyselých smrkových bučin s místy až pralesovitými zbytky s typickou květenou, ptactvem a hmyzem. Převažujícími druhy stromů jsou zde smrk ztepilý, buk lesní, jedle bělokorá a javor klen. Z bylin jsou významné čarovník pařížský, dymnivka dutá, kyčelnice devítilistá, věsenka nachová, měsíčnice vytrvalá, kokořík přeslenatý a plavuň pučivá. Z ptáků vázaných na horské lesy zde hnízdí datlík tříprstý, kos horský, sýc rousný, holub doupňák, dlask tlustozobý nebo lejsek malý. Na vrcholu Libína se nalézá 27 m vysoká kamenná rozhledna válcovitého tvaru, horská chata a telekomunikační věž. Na vzniku rozhledny mělo zásluhu převážně německé obyvatelstvo Prachaticka sdružené v Šumavském klubu turistů (odnož Rakouského turistického klubu). Z rozhledny lze spatřit město Prachatice a velkou část Šumavy, dále lze dohlédnout na Novohradské hory, Českobudějovickou pánev a také horu Klet' s rozhlednou a vysílačem. Je vidět i na Písecko, Strakonicko a Brdskou vrchovinu. Za dobré viditelnosti je možné dohlédnout dokonce i na Alpy. O výstavbě rozhledny bylo rozhodnuto v lednu 1881. Pro stavbu byl schválen návrh vídeňského architekta Vyskočila. Výslednou peněžní částku se nakonec podařilo složit z různých zdrojů – od členských příspěvků po dary bohatých příznivců klubu. Po dvou letech stavby se pak rozhledna dočkala slavnostního otevření 16. září 1883, pojmenována byla po korunním princí Rudolfovi. V roce 1935 dostal rozhlednu

do správy Klub československých turistů. Ten uvažoval o zastřešení a prosklení vyhlídkové terasy, ale z toho kvůli válce sešlo. Až v roce 1994 byla rozhledna opravena a natřena a tak slouží dodnes. Na vrchol Libína vede červeně značená turistická trasa z Prachatic a dále modře značená trasa z Libínského Sedla a rovněž modře značená trasa z Chrobol. Na vrchol vede rovněž silnice odbočující u Libínského Sedla ze silnice II/141 Prachatice – Volary. Na severním svahu Libína, 1 km od vrcholu, v 860 m se nachází poutní kaple sv. Filipa Neri (Patriarcha) z let 1859–61 s křížovou cestou.

Libínské Sedlo (do roku 1950 **Fefry**, německy *Pfefferschlag*) – osada 4 km jižně od Prachatic, jejichž je místní částí. Nachází se pod horou Libín v 855 m. Přes Libínské Sedlo probíhá silnice II/141, spojující Prachatice a Volary. První písemná zmínka o Fefrách pochází z roku 1351, ale soumarská osada na Zlaté stezce zde patrně vznikla již v době kolonizace Vyšehradskou kapitulou (od konce 11. století). Není jisté, jaké národnosti byli původní zdejší usedlíci, ale po bitvě na Bílé hoře byla ves zcela poněmčena. V roce 1937 byl v blízkosti Libínského sedla budován Úsek H-33 lehkého opevnění vzor 37 a několik objektů se dochovalo na katastru osady. V Libínském Sedle (Fefrách) také sídlil vojenský stavební dozor stavby úseku. Pozdně gotický kostel svaté Anny pochází z doby kolem roku 1458. V letech 2000-2004 v jeho interiéru došlo k odkrytí a restaurování pozdně gotických (po 1458, kolem 1500) a renesančních nástěnných maleb. V roce 1732 byl barokně přestavěn, v roce 1864 byl přestavěn jeho kůr a v roce 1899 opraven strop. Vnitřní zařízení pochází z první poloviny 18. století. Je veden jako kulturní památka ČR.

Lipno nad Vltavou - obec poblíž hráze na severním (levém) břehu vodní nádrže Lipno. Lipensko je významnou rekreační oblastí. Obec je spojena s okolím zejména železniční tratí Lipno-Rybník (trať č. 195) a silnicí II/163 z Frymburku do Vyššího Brodu. První písemná zmínka o osadě Lipno pochází až z roku 1530, ovšem osady Březovice, Studené, Plískov, Kobylnice, Petruv mlýn a Slupečná, které náležejí do katastru nynější obce Lipno n/V, byly připomínány již po roce 1281 jako zboží Rožmberské. Od roku 1575, kdy byla voroplavba prohlášena za svobodné podnikání, se zdejšími sedláky stávalo hlavním povoláním vorařství. U Lipna se nacházela Vorašská louka (asi 300 m od hráze dnešní přehrady, dnes je pod hladinou), kde bylo nutno před Čertovými proudy vory rozebrat, naložit na volské potahy a v rozloženém stavu je odvézt k vyšebrodskému klášteru. Byla to dobře placená práce. V letech 1938 až 1945 bylo území obce v důsledku uzavření Mnichovské dohody přičleněno k Německu. Vzhledem k tomu, že veškeré obyvatelstvo bylo německé národnosti, byly všechny osady významně poznamenány vysídlením Němců po 2. světové válce. K druhé zásadní změně došlo výstavbou vodní nádrže Lipno. S pracemi souvisejícími s budováním budoucí vodní nádrže se začalo v prvních měsících roku 1951. Poblíž budoucí hráze byly postaveny dřevěné domky pro stálé dělníky i pro brigádníky a vznikl tak základ budoucího sídliště v Lipně n/V. Naopak původní osada Lipno byla

z převážné části zbourána a v roce 1959 zatopena napuštěním lipenské přehrady. Na sever od obce se nachází lyžařský areál Lipno-Kramolín, kde je celkem 14 sjezdovek na severních svazích Slupečného vrchu a Kramolína a Stezka korunami stromů. Kromě sjezdovek se zde nalézá nově vybudovaný snowpark a 35 km pravidelně upravovaných běžkařských tras. Obcí prochází několik turistických tras. V létě jsou pravidelně pořádány závody ve vodním slalomu, popř. raftingu na úseku toku Vltavy pod hrází přehrady, někdy se konají v rámci těchto závodů i závody ve sjezdu, které využívají i spodnější divočejší část toku, tzv. Čertovy proudy. V roce 2003 zde proběhlo mistrovství světa v raftingu.

Loučovice - obec ležící v sevřeném údolí řeky Vltavy mezi Lipnem n/V a Vyším Brodem s přibližně 1 500 obyvateli. Průmysl zde dříve reprezentovaly Jihočeské papírny, závod Vltavský mlýn Loučovice. Vzhledem k blízkosti rakouských hranic se zde nachází řada ubytovacích zařízení a pohostinství. Samotná obec Loučovice nemá příliš rozsáhlou historii – poměrně nepřístupný a skalnatý úsek údolí Vltavy mezi Lipnem a Vyším Brodem byl zprvu osídlen pouze několika staveními, z nichž nejvýznamnější byl mlýn. Až založení papírny v 80. letech 19. století způsobilo nárůst počtu obyvatel a prudký rozvoj obce. Zakladatelem a majitelem papírny byl Arnošt Porák, který do kraje přišel z Trutnova na severu Čech. Na přelomu století měla více než 1 000 zaměstnanců a byla největším zaměstnavatelem v širokém okolí. V roce 1911 byla do obce přivedena již tehdy elektrifikovaná železniční trať. V letech 1938 až 1945 byly Loučovice v důsledku uzavření Mnichovské dohody přičleněny k Německu jako součást župy Oberdonau. Většina obyvatel obce byla německé národnosti a tak byla po 2. světové válce odsunuta. Odsun se netýkal několika desítek pracovníků – odborníků, kteří byli potřební pro provoz papírny. Obec byla dosídlena převážně rumunskými reemigranty, Slováky (včetně občanů romské národnosti) a Volyňskými Čechy. Tito dosídlenci měli nízkou úroveň vzdělanosti a malý vztah k území, což přetrvává dodnes – přímo v obci byla do roku 2014 vedle klasické základní školy též zvláštní škola. V roce 1959 byly zcela uzavřeny státní hranice a hned za Loučovicemi začínala železná opona. Na území obce se nachází národní přírodní rezervace Čertova stěna-Luč. Mezi Loučovicemi a Vyším Brodem se nachází jedna z nejobtížnějších vodáckých tratí na světě – Čertovy proudy. Zde se konalo například mistrovství světa v raftingu v roce 2003 a mistrovství Evropy v roce 2012.

Luč – hora (933 m) 1,5 km od obce Loučovice a 1,8 km od lipenské přehrady. Vrchol je zakončen malou skálou s křížkem, ze které ale není výhled do okolí. Horu

z východu, jihu i západu obklopuje řeka Vltava. Na horu a po jejích hřebenech vede trasa značená modrou turistickou značkou. Cesta od nádraží v Loučovicích měří 2,4 km a má převýšení 255 m. Od lipenské přehrady je trasa dlouhá 4,1 km a má stoupání 218 m.

Medvědí stezka - významná turistická značená trasa na Šumavě, v katastru obcí Nová Pec a Stožec. Je dlouhá 14 km, jejími krajními body jsou Ovesná a Černý Kříž, přibližně na polovině trasy leží osada Jelení. Stezka má žluté značení a číslo 6375. Byla vyznačena v roce 1967 jako nejstarší naučná stezka v jižních Čechách a druhá nejstarší v ČR. K největším zajímavostem stezky patří Medvědí kámen (Bärenstein), tunel Schwarzenberského

plavebního kanálu, Jelení jezírko a četné skalní útvary z pleknštejnské žuly (Perníkový vrch, Dračí tlama, Skalní hrad, Perníková skála, Soutěska lapků, Skalní vyhlídka, Lovecká jeskyně, Hřib, Viklan, Mechová pyramida, Kamenná kráska, Obří kostky, Medvědí vyhlídka). Stezka je přístupná celoročně a je určena výhradně pro pěší návštěvníky. Když napadne sníh, je část od Jeleních vrchů do Černého Kříže sjízdna na běžkách. V roce 1991 se Medvědí stezka stala součástí nově vyhlášeného Národního parku Šumava. V roce 2001 zaměstnanci Správy NP a CHKO Šumava obnovili značení jednotlivých zastávek stezky a instalovali nové informační panely pojednávající o přírodních zajímavostech. Další rekonstrukci stezky provedla Správa NP a CHKO Šumava na podzim roku 2014, kdy obnovila informační panely a také doplnila označení dalších skalních útvarů podle původního průvodce vydaného v roce 1967. Po letech byl tak znovu označen útvar Dračí tlama, který byl zarostlý větvemi stromů a keřů. Tato skála vypadá působivě hlavně v zimě, kdy jí díky odtávajícímu sněhu a mrazu narostou ostré zuby v podobě rampouchů. V roce 2017 musela být Medvědí stezka uzavřena v důsledku kalamity po srpnové bouři a následně orkánu Herwart na konci října a k jejímu zpřístupnění došlo až na začátku července 2018 po zpracování polomového dřeva.

Nová Pec - obec na obou březích Vltavy, resp. vodní nádrže Lipno. Na hranici obvodu obce je státní hranice s Rakouskem a s Německem, která je vedena po hřebenu

Trojmezenské hornatiny. Na hranici s Rakouskem se nachází 1 378 m vysoká hora Plechý. Na hranici s Německem leží 1 362 m vysoká Trojmezna a Třístoličník, jehož 1 333 m vysoký vrchol je již na německé straně. Sedlem Trojmezí prochází hranice 3 států – Česka, Německa a Rakouska. Na území obce se nachází také Plešné jezero. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1720. V roce 1892 byla do obce přivedena železnice. Současná železniční stanice Nová Pec byla do roku 1964 označována jako nádraží Želnavá. V obci zřejmě byly v minulosti kolomazné pece, což je patrné ze znaku obce i z vlajky. Kolomazná pec sloužila k výrobě dehtu zahříváním dřeva. Dehet byl jednou ze složek kolomazi. V letech 1938 až 1945 bylo území obce v důsledku uzavření Mnichovské dohody přičleněno k Německu.

Nové Údolí - zaniklá osada na území obce Stožec v údolí Studené Vltavy při severním úpatí Třístoličníku u česko-německých hranic. Na začátku své existence dostala osada název *Spitzberg*, který byl brzy nahrazen jménem *Neuthal*. V češtině se na začátku 20. století obci říkalo Nová Ves. Později však převládl Nové Údolí. Nové Údolí vzniklo jako dřevařská osada v roce 1795. Na podzim roku 1910 sem byla od Černého Kříže postavena železniční trať, která přes celnici v Haidmühle pokračovala do Pasova. V téže roce zde bylo 34 domů a 271 obyvatel – z toho 259 německé národnosti. V období první republiky v obci byla stanice četnictva a finanční stráž, dva ubytovací hostince, schwarzenberská lesovna, škola, obchod, hasičská zbrojnice, taneční parket a železniční stanice. Po 2. světové válce a vysídlení německých obyvatel přišli do Nového Údolí noví osadníci, v roce 1948 však byli vystěhováni a byla zbudována železná opona. Trať do Bavorska byla fyzicky přerušena, když bylo několik desítek metrů kolejí na české straně vytrháno. Železniční trať z Černého Kříže zůstala sice zachována, ale osobní vlaky od 70. let končily jízdu nuceně ve Stožci, za níž byla trať přehrazena vraty a zatarasena výkolejkou, a do Nového Údolí jezdily jen kontrolované manipulační vlaky se dřevem. Proto byl na německé straně 18 km dlouhý úsek železnice z Haidmühle do Jandelsbrunnu v roce 1974 rozebrán. V 80. letech byla po přestěhování roty Pohraniční stráž do nových kasáren ve Stožci zbourána kamenná kasárenská budova, která byla v Novém Údolí původně postavena pro četnickou stanici. Z původních budov se v Novém Údolí dochovala jediná stodola. Provoz osobních vlaků do Nového Údolí byl na české straně obnoven 30. června 1990. V roce 1994 byl založen spolek Pošumavská jižní dráha, který symbolicky obnovil koleje až přímo na státní hranici (v délce 105 m) a v květnu 1997 zde otevřel minimuzeum šumavských lokálek umístěné v historickém železničním voze. V roce 1999 zde byla postavena Chata Nové Údolí. Bývalá osada se nachází na trase Šumavské pěší magistrály, proto zde Správa Národního parku Šumava vybudovala jedno ze šesti nouzových nocovišť umožňující přespání v přírodě.

Orlík - hrad přestavěný na zámek u obce Orlík n/V. Nachází se na skalním ostrohu nad Vltavou, jejíž údolí je zde zaplaveno vodami orlické přehrady. Zámecký areál je chráněn jako národní kulturní památka. Původní

hrad byl založen na skalním ostrohu nad levým břehem Vltavy. Byl založen jako hrad francouzského typu (francouzský kastel). Založil jej ve 2. polovině 13. století král Přemysl Otakar II. a do šlechtického držení se natrvalo dostal za vlády Karla IV. Významnými majiteli hradu byli Zmrzlíkové ze Svojšína, Švamberkové, kteří hrad přestavěli na zámek, a po nich Eggenbergové a Schwarzenbergové. Na počátku husitských válek Orlík

patřil ke kališnickým opěrným bodům a tvořil mocenskou protiváhu katolickému Zvíkovu. Pevnostní funkci plnil ještě za třicetileté války a počítalo se s ní ještě ve 2. polovině 17. století, kdy panovaly obavy z vpádu Turků. Poté byl až do počátku 19. století pouze udržován. V roce 1802 se zámek stal sídlem orlické větve rodu Schwarzenbergů. K poslednímu většímu stavebnímu zásahu došlo v 60. letech 19. století. Karel VI. Schwarzenberg v letech 1938–1939 formuloval text Deklarace české šlechty, během nacistické okupace mu tudíž byl zabaven majetek. Karel VI. Schwarzenberg pak byl s rodinou internován na zámku v Čimelicích, kde se v roce 1945 podílel na protinacistickém povstání. Majetky mu byly navráceny a Schwarzenbergové se vrátili na Orlík. V roce 1948 byly majetky orlických Schwarzenbergů zabaveny komunisty, Schwarzenbergové v tomto roce odešli do nuceného exilu do Rakouska. Zámek Orlík byl následně zařazen do první kategorie památek, vyhnul se tak devastaci a byl zpřístupněn veřejnosti. Interiéry zámku byly ponechány ve stavu z roku 1948. Schwarzenbergové se vrátili do Čech až po roce 1989, kdy Karel Schwarzenberg zastával funkci vedoucího kanceláře prezidenta Československé republiky Václava Havla. Po restituci majetku v roce 1992 se své funkce vzdal a převzal správu nad rodovým panstvím. Od roku 2006 rodový majetek, tedy i zámek Orlík, spravuje jeho syn, Jan Nepomuk Schwarzenberg. Významným prostorem zámku je tzv. Teskův sál pojmenovaný podle autora vyřezávaného stropu Jana Tesky.

patřil ke kališnickým opěrným bodům a tvořil mocenskou protiváhu katolickému Zvíkovu. Pevnostní funkci plnil ještě za třicetileté války a počítalo se s ní ještě ve 2. polovině 17. století, kdy panovaly obavy z vpádu Turků. Poté byl až do počátku 19. století pouze udržován. V roce 1802 se zámek stal sídlem orlické větve rodu Schwarzenbergů. K poslednímu většímu stavebnímu zásahu došlo v 60. letech 19. století. Karel VI. Schwarzenberg v letech 1938–1939 formuloval text Deklarace české šlechty, během nacistické okupace mu tudíž byl zabaven majetek. Karel VI. Schwarzenberg pak byl s rodinou internován na zámku v Čimelicích, kde se v roce 1945 podílel na protinacistickém povstání. Majetky mu byly navráceny a Schwarzenbergové se vrátili na Orlík. V roce 1948 byly majetky orlických Schwarzenbergů zabaveny komunisty, Schwarzenbergové v tomto roce odešli do nuceného exilu do Rakouska. Zámek Orlík byl následně zařazen do první kategorie památek, vyhnul se tak devastaci a byl zpřístupněn veřejnosti. Interiéry zámku byly ponechány ve stavu z roku 1948. Schwarzenbergové se vrátili do Čech až po roce 1989, kdy Karel Schwarzenberg zastával funkci vedoucího kanceláře prezidenta Československé republiky Václava Havla. Po restituci majetku v roce 1992 se své funkce vzdal a převzal správu nad rodovým panstvím. Od roku 2006 rodový majetek, tedy i zámek Orlík, spravuje jeho syn, Jan Nepomuk Schwarzenberg. Významným prostorem zámku je tzv. Teskův sál pojmenovaný podle autora vyřezávaného stropu Jana Tesky.

Plechý (německy *Plöckenstein*) - hora na česko-rakouské hranici (1 378 m), nejvyšší vrchol české i rakouské části Šumavy. Je pátým nejvyšším vrcholem na Šumavě, zároveň i nejvyšším vrcholem Jihočeského kraje a hornorakouského Mühlviertelu. Severní svahy Plechého náleží do povodí Labe v úmoří Severního moře, zatímco jižní

svahy patří do povodí Dunaje v úmoří Černého moře. Dnešní pojmenování této hory vzniklo z německého názvu, který je z minulosti znám v podobách a znamená „lesklý kámen nebo skála“ (odvozeno od slovesa blecken = lesknout se, třpytit se). Motívem k tomuto názvu byla pravděpodobně třpytící se hladina jezera na sv. svahu

hory. Plechý má oblé vrchol na hřbetu z dvojslídne žuly moldanubického plutonu. Jeho svahy jsou vyvinuty asymetricky a je na nich množství tvarů glaciální a periglaciální modelace. Do sv. svahu Plechého je zahloben kar s ledovcovým Plešným jezerem, jehož příkré stěny se skalními výchozy a suťovými proudy dosahují téměř k samému vrcholu. Jedná se o významný geomorfologický útvar, který je jednou z nejcennějších součástí zdejší přírodní rezervace. Stěna je velmi strmá a dosahuje výšky 211 m. V blízkosti „hráze“ (karového prahu) Plešného jezera se rozprostírá rozsáhlá moréna tvořená mohutnými, mrazovým zvětráváním rozpukanými balvany hrubozrnné pleknštejnské žuly. Na vrcholu jsou extrémní klimatické podmínky: teplota nedosahuje ani 3 °C v ročním průměru, roční srážkové úhrny se pohybují mezi 1400 až 1700 mm, sněhová pokrývka dosahuje až 250 cm a leží zde půl roku. Časté jsou tu větry, mlhy a námrazy. Vrchol Plechého leží těsně pod horní hranicí lesa a býval převážně zalesněný přirozenými horskými smrčínami s příměsí jeřábu ptačího nízkého vzrůstu a s chudým bylinným podrostem (kapradina papratka samičí, třtina chloupkatá, bika lesní, dřípátka horská či plochy borůvčí). V roce 1996 došlo i zde podobně jako na jiných místech NP Šumava ke gradaci kůrovce a následným sporům mezi Správou NP a ekologickými iniciativami. V sedle západně od vrcholu se nachází Rakouská louka – jedná se o typickou „holí“ – bezlesou plochu s porostem horské trávy smilky tuhé přecházející pásem rašeliníkových smrčín v mimořádně cenné horské vrchovištní rašelině (tzv. vrchoviště), jedno z nejvýše ležících v oblasti Šumavy. Rašelině zabírá asi 8,5 ha. Roste zde běžná rašeliněná vegetace včetně chráněných druhů, chybí však kleč a dřevitý kryt tak tvoří jen zakrslý smrk. Na strmé skalní stěně ledovcového karu roste rovněž horská smrčina s jeřábem a javorem, místy se vyskytují travnatá společenstva (s vrbou velkolistou a hořcem panonským). Severní svahy Plechého jsou součástí Trojmezenského pralesa – největšího a nejlépe dochovaného zbytku horského smrkového lesa ve střední Evropě – který se odtud rozprostírá na západ až k Třístoličníku. Původní lesy jsou zde tvořeny převážně horskými smrky s jeřábem, na sutích rostou kleče a kolem rašelině Rakouská louka i podmáčené smrčiny. V níže položených částech lesa se vyskytují také buky a jedle. Panují zde extrémní klimatické podmínky, proto stromy rostou tak pomalu, že ve sto letech mají výšku nanejvýš 10 m. Oblast v okolí Plechého, Trojmezné a Třístoličníku si uchovala pralesovitý charakter především díky své nepřístupnosti. Ve svahu nad Plešným jezerem se nikdy nekácelo, také do ostatních částí dnešního pralesa chodili lidé pro dřevo jen výjimečně. Pomalu rostlé stromy s pevným dřevem se využívaly k výrobě lodních stožárů. Až na úzký pruh lesa na samotném hřebenu zde zřejmě nikdy nevznikla holina. Trojmezenský prales společně s Boubínským patří k hlavními pralesním komplexům na Šumavě, v nichž se v chráněných polohách stromy dožívají stáří přes 300 let. Stromy starší 400 let jsou i zde už vzácností a nalézt strom starší

500 let je skutečnou raritou. Koncentrace prastarých stromů v karu Plešného jezera je však naprosto unikátní, a to i v širším středoevropském kontextu. K obyvatelům této oblasti patří mnoho vzácných druhů zvířat, například rys ostrovid, sokol stěhovavý, pušтік bělavý, sýc rousný, datlík tříprstý, kulíšek nejmenší či tetřev hlušec. Plechý je v současnosti přístupný z několika směrů. Červenou hřebenovou trasou č. 0148 – tzv. Šumavskou pěší

magistrálou - je spojený s dalšími vrcholy přes 1 300 m – směrem k západu s Trojmeznou a Třístoličником a na východě se Smrčinou. Další možností je výstup z Nové Pece po zelené značce k Plešnému jezeru a odtud tzv. „zážitkovou trasou“ (vede mezi stojícími odumřelými stromy se vstupem na vlastní nebezpečí) kolem Stifterova pomníku až na vrchol. Výstup na Plechý lze uskutečnit také z rakouské strany. Na začátku 80. let 19. století, kdy docházelo k prvnímu rozvoji turistiky na Šumavě, vedly na vrchol Plechého neschůdná pěšina z Trojmezí a rovněž neschůdná a sotva znatelná pěšina od Stifterova památníku, který byl vybudován v letech 1876–77. Přístupnost vrcholu se však postupně zlepšovala. V roce 1883 byla z Trojmezí na Plechý zřízena nová stezka. V období první republiky vedla přes vrchol Plechého červeně značená turistická stezka z Nového Údolí do Nové Pece (přes Stifterův pomník a Plešné jezero). Po roce 1948 byl přístup na Plechý z české strany zakázán. Pouze Plešné jezero bylo dočasně zpřístupněno v letech 1966–1970. Až v roce 1990 byly turistické stezky v nepřístupném hraničním pásmu obnoveny.

- Vrchol tvoří skála s rozpadajícími se žulovými bloky, ze které je výhled na Alpy. Dvě výhledová místa se nacházejí severně od vrcholu – jedná se o Kučerovu vyhlídku a Stifterovu vyhlídku.
- 1,5 km od vrcholu po žluté stezce stojí 14,5 m vysoký Stifterův památník, který na počest spisovatele a básníka Adalberta Stiftera v obtížně přístupném srázu nad jezerem postavili v letech 1876–77 šumavští kameníci na místě, odkud rád vyhlížel do kraje.

Plešné jezero (dříve *Plekenštejnské jezero*, něm. *Plöckensteinsee* nebo *Plöckensteiner See*) - ledovcové jezero, jedno z 8 šumavských a 5 českých šumavských jezer. Leží v nadmořské výšce 1 090 m, má plochu 7,48 ha, obvod 1 242 m a největší hloubku

18,30 m. Objem zadržované vody představuje 617 000 m³. Morénová hráz je vysoká 30–40 m, kamenné moře sestupuje až 150 m pod jezero. Ledovcový kotol (kar) je zahluoben do sv. svahu nejvyšší hory na české straně Šumavy Plechého. Příkré závěrové stěny kotle s obnaženými skalami a suťovými proudy dosahují téměř k jeho vrcholu. Jezerní stěna je vysoká 260 m. O vyhloubení karu se postaral svahový ledovec, jeden z jedenácti, které na Šumavě existovaly v době čtvrtohor. Dosahoval šířky až 1 km a byl ze všech nejširší. Po jeho ústupu zbyla na okraji karu čelní moréna z mohutných balvanů, která vytvořila přirozenou hráz. V roce 1911 vybudovala schwarzenberská knížecí lesní správa k ubytování lesního personálu a účastníků loví na břehu Plešného jezera Lucemburskou chatu. Po několika letech ji převzal KČT a přestavěl pro své účely. Po roce 1948 ji zabrala Pohraniční stráž a upravila ke svým účelům. Pohraniční stráž svoji budovu roty opustila, poté byla v roce 1989 zbořena. Správa Národního parku provedla v roce 1999 opravu hráze a prostoru byl alespoň zčásti navrácen přírodní ráz. Nad sz. břehem jezera, vysoko na vrcholu boční skalní stěny karu, stojí Stifterův památník, ke kterému vede od jezera naučná stezka Zážitková NS Duch pralesa. Voda z jezera odtéká Jezerním potokem do Vltavy.

V letech 1789–91 byla čelní moréna utěsněna a v souvislosti se stavbou Schwarzenberského plavebního kanálu byla na ní vybudována 2,5 m vysoká hráz, do které byla osazena stavidla umožňující regulovaný odtok z jezera pro umožnění plavení dříví ve Schwarzenberském plavebním kanálu. Celkem bylo možné z jezera vypustit 177 tisíc m³ vody. Českým endemitem je korýš skákavka. Pleso je přístupné pěšky po celý rok.

Prachatic – město v Pošumaví s přibližně 11 tisíci obyvateli, na průsečíku 49. rovnoběžky a 14. poledníku, od roku 1981 městská památková rezervace. Prachatic vznikly jako trhov. osada v 11. století. Byly majetkem vyšehradské kapituly. Ve 13. století nárůst obchodu a příchod nových kolonistů dosáhl té míry, že původní osada přestala vyhovovat a bylo rozhodnuto o výstavbě nového města jižně od původních Starých Prachatic, na místě současného centra města. Kotlina pod vrcholem Libín se ukázala být vhodná pro vznik středověkého města. Město je doloženo někdy na počátku 14. století; název Staré Prachatic pro původní

osadu začal být používán někdy okolo roku 1370. Značný rozkvět města přišel po roce 1381, kdy král Václav IV. přiznal Prachaticím právo skladování a prodeje soli dovážené z Pasova po tzv. Zlaté stezce. Koncem 14. století to bylo již vzkvétající město. Bylo rovněž budováno městské opevnění. Během husitských válek v 15. století byly Prachatice dvakrát obléhány a nakonec husity i dobyty (obě dobytí se uskutečnila v roce 1420). Město se stalo součástí husitského městského svazu. Když Prachatice uznaly Zikmunda Lucemburského za krále, získaly od něj v roce 1436 statut svobodného královského města. Již o rok později císař zastavil Prachatice Janu Smilovi z Kremže a nadále se zde střídali, a to až do roku 1601, šlechtičtí držitelé (Rožmberkové, páni z Rabštejna, Jan z Roupova a opět Rožmberkové). Největší rozmach nastal v průběhu 16. století, kdy vznikla stará radnice a bylo dokončeno městské opevnění. V roce 1501 získali město Rožmberkové. V letech 1507–1513 byl přestavěn původní raně gotický kostel sv. Jakuba ze 14. století v pozdně gotickém stylu. Dokončení dlouhodobě rozestaveného svatostánku inicioval především rozsáhlý požár, který poškodil značnou část města. Díky příjmům z obchodu na Zlaté stezce měli místní měšťané dostatek prostředků na obnovu města. Vybudovány byly četné výstavní renesanční domy, které jsou z velké části do současné doby dochované. Nacházely se zde dvě brány, z nichž dodnes zůstala zachována Písecká brána. V roce 1571 je doložena nová radnice, která vznikla za pomoci italských stavitelů. V samotných Prachaticích v této době žilo okolo třinácti set lidí. V roce 1601 prodal poslední Rožmberk Petr Vok město císaři Rudolfu II. Ten udělil Prachaticím v roce 1609 výsady královského města. 17. století ale přineslo městu úpadek; obchod se solí ohrožovaly nové zdroje, které snižovaly příjem obchodníků a tím pádem i měšťanů Prachatic. Další rány představovaly stavovské povstání a třicetiletá válka. Protože měšťané přísahali věrnost Fridrichu Falckému, město bylo v roce 1620 dvakrát obléháno císařskými vojsky a nakonec dobyto. Po bitvě na Bílé hoře přišlo i o všechna privilegia, v roce 1647 postihla město morová epidemie. Ještě v 17. století byly Prachatice prodány Eggenbergům, kteří je vlastnili až do roku 1719. Tehdy koupili

město Schwarzenbergové, kteří jej spravovali až do roku 1848. Konec prosperity Prachatic znamenalo přemístění solného skladu do Českého Krumlova v roce 1706. Monopol soli z Rakousk znamenal de facto zánik Zlaté stezky. Obyvatelstvo se muselo přeorientovat na nové, méně výnosné činnosti, jakými byla např. těžba dřeva, zemědělství, pivovarnictví nebo výroba pálenky. Stavební ruch ve městě zcela ustal; proto také ve městě existuje jen málo barokních staveb nebo výzdoby. Na konci 19. století získalo město železniční spojení poté, co byla otevřena trať z Vodňan. Díky železnici však bylo možné rozvíjet průmysl a tím pádem umožnit i populační růst města, rozšiřovala se předměstí. Postupný růst města znamenal také otevření národnostní otázky, neboť se české obyvatelstvo postupně stěhovalo do města, které bylo většinou německé. Po vzniku Československa v roce 1918 došlo k vyrovnání poměru Čechů a Němců ve městě. Po Mnichovské dohodě v roce 1938 byly Prachatice přičleněny k Německu, hranice probíhala těsně za městem. Po osvobození americkou armádou došlo k odsunu německého obyvatelstva. Prachatice se staly pohraničím, budovaly se průmyslové podniky a panelová sídliště. Rozsáhlá obnova samotného centra města byla uskutečněna až v 90. letech 20. století.

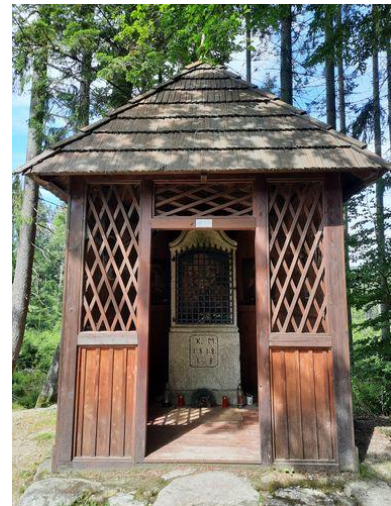
Přední Výtoň - obec na jižním (pravém) břehu vodní nádrže Lipno, její území sahá až po státní hranici s Rakouskem. Obec je vyhledávaným a atraktivním letním i zimním turistickým cílem. Je zde několik hotelů a penzionů a mnoho rekreačních chat a zařízení. V rámci projektů EU určených k rozvoji turistického ruchu byla od hráze Lipenské nádrže do obce Přední Výtoň vybudována asfaltová cyklistická stezka, která kopíruje břeh jezera a je vyhledávaným cílem nejen cyklistů a pěších, ale také milovníků in-line bruslení. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1377 a je spojena s německým názvem *Heuraffl* (též *Hejrov*), v překladu z němčiny „lesní chýše“. Tehdy to bylo sídlo poustevníků, snad uherského mnišského řádu paulínů. Ti se podle urbáře z roku 1379 v místě dnešní obce usazovali pravděpodobně v letech 1357–1384 a v odloučení od civilizace zde skromně žili a pracovali. Později se usadili v Heurafflu také poustevníci řádu sv. Antonína a v roce 1491 papež Inocenc VIII. svým rozhodnutím oběma řádům umožnil, aby se spojily a

začaly společně stavět kostel a klášter. Papež později vydal odpustky pro každého, kdo navštívil Heuraffl a přispěl na stavbu kostela a kláštera. Poustevníci získali časem značný majetek (louky, lesy a statky), který obhospodařovali. Po roce 1528 začal poustevnický řád upadat a od roku 1548 se klášter dostal pod správu cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě. Poslední písemná zmínka o přítomnosti poustevníků v Heurafflu pochází z roku 1556. V 18. století se Přední Výtoň stala dřevařskou osadou. Za dobu své existence obec častěji měnila svůj název. Po 1. světové válce se ustálilo jméno obce *Přední Výtoň*. Termínem „výtoň“ bylo označováno místo, kde se z vorů plavených po Vltavě vytínalo dřevo jako celní poplatek. Název „*Na Vejtoni*“ byl užíván již v mapách Království českého. V letech 1938 až 1945 bylo území obce v důsledku uzavření Mnichovské dohody přičleněno k Německu jako součást župy Oberdonau.

- Kostel svatého Filipa a Jakuba – novogotický farní kostel, založený v roce 1384. Do novogotického stylu byl přestavěn na konci 19. století, po 2. světové válce byl opuštěn a zrekonstruován byl opět až v 90. letech 20. století.

Rosenauerova kaplička - dřevěná stavba vybudovaná v roce 1818 na jv. úbočí Plešivce (978 m) na břehu Schwarzenberského plavebního kanálu. Jméno stavby odkazuje na stavitele kanálu Josefa Rosenauera. K místu se vztahují dvě pověsti. Podle jedné se zde u svatého obrázku Rosenauer vždy pomodlil. Jednou ho však napadl pytlák a nožem mu způsobil zranění. Z nich se mu však podařilo vyléčit a jako výraz poděkování zde postavil boží muka, která byla posléze na počátku 20. století obestavěna dřevěnou kaplí. Dle jiné pověsti se zde Rosenauerovi ve snu zjevila Panna Maria, která mu poradila, kudy dále pokračovat ve stavbě kanálu. U kapličky se též slouží mše svaté. U kapličky se nachází akvadukt, v němž Jezerní potok kříží plavební kanál.

Rožmberk nad Vltavou - město v Šumavském podhůří jižně od Českého Krumlova s přibližně 400 obyvateli, městská památková zóna. Poprvé je zdejší hrad písemně zmiňován v roce 1250. Založil ho syn Vítka z Prčice z rodu Vítkovců. Městečko v podhradí založil v roce 1262 Vok z Rožmberka. Již dříve však v místech nižšího vltavského brodu stávala osada na stezce z Netolic do Lince. Ta poté s nově vzniklým městečkem splynula. V roce 1302 vymřela krumlovská větev Vítkovců a panství převzali Rožmberkové. Tento rod přenesl své hlavní sídlo od 14. století na Krumlov, ale Rožmberk udržovali a rozšiřovali i nadále. Ve 2. polovině 15. století byl hrad dvakrát dobyt, ale Rožmberkové jej v obou případech brzy získali zpět. Na přelomu 16. a 17. století byl zchátralý hrad přestavěn na renesanční zámek. Po smrti Petra Voka v roce 1611 přešlo vlastnictví panství na jeho synovce Jana Zrinského, později ho převzal rod

Švamberků. Ti ho ale vlastnili jen krátkou dobu, protože jim bylo v roce 1620 za jejich účast na stavovském povstání zkonfiskováno. Panství převzal francouzský šlechtický rod Buquoyů, kteří ho vlastnili až do roku 1945. Ani pro ně však Rožmberk nebyl hlavním sídlem, přesto nechal Jiří Jan Jindřich Buquoy v polovině 19. století Dolní hrad novogoticky přestavět a výrazně rozšířil také budovy Horního hradu. V říjnu 2006 byl obci vrácen status města.

- Hrad Rožmberk – rozsáhlý hradní komplex na ostrohu nad řekou Vltavou. Jeho původní raně gotická část – tzv. *Horní hrad* ze 13. století - po požáru v roce 1522 již nebyl dále udržován.

Zachovala se z něj pouze kruhová věž Jakobínka. Dnešní jádro hradu tvoří tzv. *Dolní hrad*, vystavěný ve 30. letech 14. století jako zmenšenina dnešního krumlovského zámku. Později byl přestavován, poprvé ještě v gotickém slohu, začátkem 16. století renesančně, v 19. století opět regotizován. V místech původního Horního hradu stojí tzv. *Nový zámek* – obytná budova z 19. století, veřejnosti nepřístupná. Bývalo zde rekreační středisko České pošty.

- Židovské památky: Synagoga, starý a nový židovský hřbitov
- Kostel svatého Mikuláše, na náměstí, někdy je též uváděn jako kostel Panny Marie – cenná gotická stavba z roku 1271, přestavěná do dnešní podoby v 15. století. V presbytáři

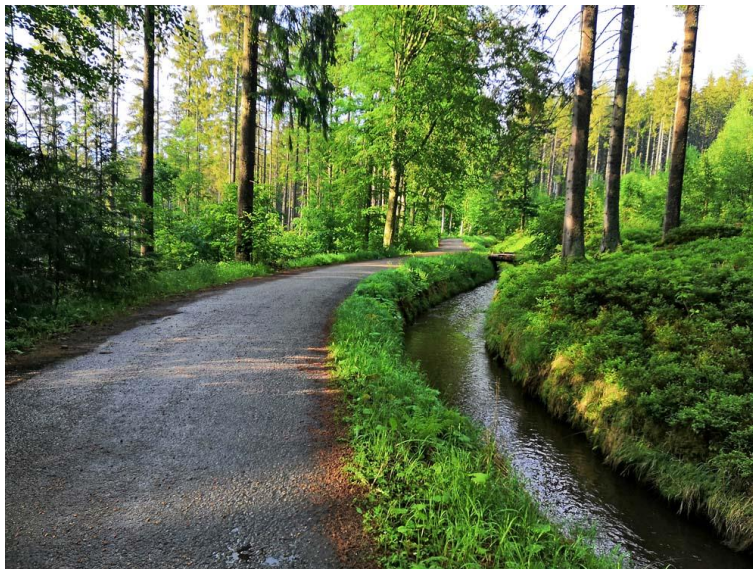
kroužená žebrová klenba z roku 1488, v síňovém trojlodí síťová klenba z roku 1583. Portál sakristie z roku 1510. Oltář kostela je raně barokní. V roce 1621 byl v tomto kostele pochován Karel Bonaventura Buquoy.

- Radnice – čp. 74. Jádru stavby je z 15. století, průčelí dostavěno v 19. století.
- Kašna a socha sv. Jana Nepomuckého na náměstí
- Fara – pozdně gotická stavba z konce 15. století, později částečně barokizována.
- Přádělna – vystavěná v roce 1854, v provozu do roku 1950.

Město je již dlouhá léta vyhlášené jako jedno z hlavních center v Česku oblíbeného vodáctví. V letní sezoně se nejvíce vodáků plaví na vltavském úseku přibližně od Vyššího Brodu k Českému Krumlovu. S tím je spojena nutnost ubytovacích kapacit pro tento druh turistů – na území města se u řeky nachází 3 kempy: vodácký tábor (severně od města), Rožmberk (pod hradem) a U tří veverek (u železniční zastávky, 4 km jižně od města). V roce 2006 se ve městě a okolí natáčela komedie *Raftáci*.

Schwarzenberský plavební kanál

(dříve **Schwarzenberský průplav**) - vodní kanál na Šumavě spojující jeden z přítoků Studené Vltavy a rakouskou řeku Große Mühl, přítok Dunaje, čímž propojuje úmoří Severního a Černého moře. Je chráněn jako národní kulturní památka. Byl vystavěn na žádost knížete Jana Nepomuka I. ze Schwarzenbergu pod vedením Josefa Rosenauera. Celková délka kanálu činí

44 km, přičemž v blízkosti osady Jelení vede tunelem dlouhým asi 400 m. Kanál sloužil k plavení dříví od roku 1793 do roku 1962, tedy téměř 170 let, a v době předválečné patřil mezi největší chlouby schwarzenberských panství. V období komunismu se však kanál neudržoval a na mnoha úsecích byl zanesen a poničen. V současnosti je zrekonstruováno na 15 km z původní délky a dané části jsou prohlášeny technickými památkami. Vedle tohoto kanálu existuje na Šumavě ještě druhá menší vodní cesta financovaná Schwarzenbergem – Vchynicko-tetovský kanál, jehož stavby se taktéž zhostil Josef Rosenauer. Podél toku Schwarzenberského kanálu vede několik pěších a cyklistických tras. V oblasti, kde protéká tunelem u obce Jelení, je krátká část nejstarší turistické trasy na Šumavě – Medvědí stezky. Kanál začíná na severním svahu Třístoličníku v nadmořské výšce 916 m. Celkový spád je 255 m. K zadržení vody a jejímu následnému řízenému upouštění do kanálu slouží Plešné jezero ležící sv. od vrcholu Plechý (1 378 m). Kvůli tomu musela projít úpravou čelní moréna jezera, do níž bylo zabudováno stavidlo. Vlivem těchto úprav stoupla hladina vody v jezeře o 3 m.

- místní spád kanálu: 2 až 7 promile
- šířka: 3,5 až 4 metry

- hloubka koryta: okolo 1 metru
- délka plavených kmenů: až 24 metrů

Spojení dvou evropských úmoří navrhl poprvé císař římský a král český Karel IV. Již v době jeho vlády měly údajně začít první práce na uskutečnění tohoto gigantického plánu, stopy po výkopech se prý daly najít ještě v 16. století. Schwarzenberský kanál byl vystavěn ve 2 etapách v letech 1789 až 1822 podle projektu inženýra Josefa Rosenauera (1735–1804) v části Šumavy, jež byla v oné době majetkem knížat ze schwarzenberské primogenitury. Stavbu zahájil kníže Jan Nepomuk I., avšak dokončena byla až v době vlády Josefa II. ze Schwarzenbergu. Jeho cílem bylo umožnit dopravu polen dřeva o délce do 1 m z nepřístupných oblastí na severních úbočích Šumavy v povodí Vltavy přes hlavní evropské rozvodí (788 m) u bývalé osady Růžový Vrch k řece Große Mühl a po ní k Dunaji, aby bylo palivovým dřívím zásobováno císařské hlavní město Vídeň. Celkem bylo během sta let tzv. „zlatých časů“ plavení dříví v letech 1793–1892 dopraveno ze Šumavy do Vídně téměř 8 milionů m³ palivového dřeva. Za zásluhy o zásobování Vídně dřevem byl později Josef Rosenauer jmenován čestným občanem města Vídně. Schwarzenberský kanál byl budován ve 2 etapách. Cílem první etapy (1789–1793) bylo postavit zařízení, které by napomohlo lepšímu zásobování Vídně palivovým dřevem. Autorovi projektu, lesnímu inženýrovi Josefu Rosenauerovi, se podařilo mistrně propojit několik šumavských potoků pomocí umělého koryta v případě potřeby zásobovaného vodou z pomocných rybníčků a z Plešného jezera. Kanál v mnoha místech téměř kopíruje vrstevnici (průměrný spád 2,5 promile, tzn. 2,5 m m na metr délky) a jednou překonává přírodní překážku 389 m dlouhým tunelem (tunel byl původně delší než 400 m, zkrácen byl při úpravě kanálu pro plavbu dlouhého dřeva). Stavba splnila svůj účel – dřevo bylo možné dopravit vodní cestou ze Šumavy do Vídně za 8 dní. Druhá etapa výstavby proběhla v letech 1821–22 pod vedením inženýrů Falty a Krause. Stavěl se tzv. „nový kanál“ tj. část stavby pokračující za tunelem na Jeleních Vrších (Jelení) až k bavorské hranici u potoka Světlá voda. V 2. polovině 19. století klesal odbyt palivového dříví, zároveň však stoupl zájem o užitkové dříví. V souvislosti s tím byla v roce 1887 upravena horní část kanálu, aby v něm bylo možné plavit kmeny, a byl postaven tzv. Želnavský smyk, který propojil plavební kanál s Vltavou. Díky Želnavskému smyku žil kanál ještě dlouho po ukončení tzv. vídeňské plavby. Poslední plavba na české straně proběhla v roce 1962. Přestože byl kanál veden na seznamu technických památek, v období komunismu významně upadal a na mnoha místech byl zanesen, zcela zničen nebo pohlcen okolní přírodou.

Veškeré konzervační práce tak do pádu Železné opony v roce 1989 podnikali výlučně místní obyvatelé a lesníci, kteří se při 200. výročí položení základního kamene kanálu sdružili v tzv. *Bratrstvo Schwarzenberského plavebního kanálu* pod vedením Josefa Rolínka. Mimo jiné pak v roce 1991 došlo ze zcela soukromé iniciativy i ke znovuobjevení

úseku kanálu při potoce Ježová. V současnosti je zrekonstruováno na 15 km kanálu z původních 44 km. Jedná se o cca 11 km dlouhý úsek mezi Jeleními Vrchy a odbočením Želnavského smyku, dále 1,8 km dlouhý úsek od bavorských hranic po Stocký (Ježový) potok a konečně úsek mezi hraničním potokem Ježová (*Iglbach*) a hlavním evropským rozvodím v bývalé osadě Růžový Vrch, dlouhý cca 2,5 km. Jedno muzeum Schwarzenberského plavebního kanálu se nachází v obci Chvalšiny, rodišti stavitele kanálu Josefa Rosenauera, druhé pak přímo v osadě Jelení Vrchy, v domě č.p. 13, na hranici starého a nového kanálu.

Stezka korunami stromů - 675 m dlouhá dřevěná stezka na vrchu Kramolín u Lipna n/V s několika adrenalinovými a didaktickými prvky, s vyhlídkovou věží a s 52 m dlouhým suchým tobogánem (český rekord). Stezka s rozhlednou byla vybudována během května a června 2012 podle projektu německého architekta Josefa Stögera, autora obdobné stezky Baumwipfelpfad u Neuschönau v Bavorském lese. Stavba stála cca 62 mil. Kč. Pro první návštěvníky byla stezka přístupná 10. července 2012, slavnostní otevření za účasti prezidenta Klause se konalo 20. července 2012. V roce 2013 se Stezka s 360 tisíci návštěvníky stala nejnavštěvovanějším turistickým cílem v Jihočeském kraji a 15. v ČR. Celá stezka je podpírána 75 sloupy, dřevěná lávka postupně stoupá mezi korunami smíšeného lesa do výšky cca 25 m. Odtud stezka pokračuje do devítihorné vyhlídkové věže s průměrem 24 m. Na první vyhlídkové patro věže do výšky 37 m vede točitá lávka, na nejvyšší bod věže ve výšce 40 m pak pokračuje krátké schodiště (19 schodů). Rozhledna nabízí dokonalý kruhový rozhled, který zahrnuje Lipno, Šumavu, Novohradské hory a Alpy. Na vrchol Kramolína, kde se stezka nachází, lze od velkého parkoviště v Lipně n/V vyjet čtyřsedačkovou lanovkou nebo pravidelnou autobusovou linkou. Ke stezce lze vystoupat i pěšky, vede kolem ní žlutě značená turistická trasa spojující Lipno n/V a Frymburk.

Svatý Tomáš - horská ves na Šumavě patřící do obce Přední Výtoň, přístupná po dlouhých úzkých horských silničkách. Žije v ní asi 20 obyvatel. Nedaleko (300 m) od osady se nachází hrad Vítkův kámen. Dříve byla i tato oblast běžně osídlena, vedlo tudy několik cest spojující jižní Čechy s hornorakouskou oblastí Mühlviertel. Stával zde lovecký zámeček, škola z roku 1904 a několik dalších velkých kamenných domů. Po roce 1945 bylo obyvatelstvo Svatého Tomáše vystěhováno a opuštěné domy zbořeny. V roce 1950 se zde usadila vojenská jednotka, byla postavena kasárna a domky pro

důstojníky. Šťastnou náhodou se zachovala půvabná poutní kaple Božího těla z roku 1347, kterou armáda používala jako skladiště. Po roce 1990 se dočkala opravy. Bohoslužby se v této kapli nekonají. Jedná se o čtvrtý nejvýše položený kostel na českém území. Zámeček (schwarzenberská myslivna) z roku 1722 byl postaven ve „švýcarském slohu“ a býval vyzdoben Dürerovými obrazy. Sloužil

také jako ubytovací hostinec. Za příznivého počasí bývala jeho okny nádherná vyhlídka k jihu, až k Alpám. Po znárodnění schwarzenberského majetku zámeček užívaly v letech 1947 až 1990 Státní lesy. V roce 1990 shořel, ruinu pak koupila soukromá firma, která ji přestavěla na exkluzivní horský hotel.

Trojmezí (německy *Dreieckmark*) - šumavské horské sedlo na nejvyšším hřebenu české a rakouské části Šumavy, mezi vrcholy Plechý (1 378 m) a Trojmezná (1 362 m). Protínají se zde státní hranice Česka, Německa a Rakouska. Již od roku 1756 v těchto místech stával hraniční mezník. Ten byl nahrazen v roce 1993 novým modernějším trojbokým žulovým sloupkem, na kterém jsou vyobrazeny státní znaky a názvy jednotlivých států psané vždy v mateřském jazyce dané země.

Trojmezná (německy *Bayerischer Plöckenstein*, 1 362 m) - hora na hranici s Německem 2 km západně od Plechého, nejvyššího vrcholu české i rakouské části Šumavy. Ve vrcholové části je několik žulových skal s výhledem, okolí skal porůstá mimořádně cenná a ojedinělá rozvolněná smrčina s příměsí kleče. Východní sedlo Trojmezí patří k nejznámějším v Česku, prochází jím hranice tří států – Česka, Německa a Rakouska. Vrchol Trojmezné se nachází v I. zóně NP Šumava a zároveň na území přírodní památky Trojmezná hora, která vznikla z důvodu ochrany nejvyšších partií české části Šumavy (Plechý 1 378 m, Nad Rakouskou loukou 1 373 m, Trojmezná 1 362 m, Vysoký hřeben 1 341 m a Třístoličník 1 302 m), horské smrčiny, bukových porostů, kamenných moří a ledovcového Plešného jezera. Trojmezná je přístupná po červeně značené cestě č. 0148 - tzv. Šumavské pěší magistrále - mezi Třístoličníkem a Plechým. Nejvyšší skála je asi 700 m před rozcestím Trojmezí.

Třístoličník (německy *Dreisesselberg*, 1 333 m) - šumavská hora, jejíž vrcholové partie leží v Bavorsku v blízkosti česko-německé hranice. Žulové skály na vrcholu Třístoličníku jsou zařazeny na seznamu „100 nejkrásnějších geotopů Bavorska“.

Německé jméno *Dreisesselstein*, později *Dreisesselberg* bylo vrcholu dáno podle blízkého Trojmezí (3 km východně), kde se odedávna stýkají hranice Čech, Bavorska a Rakouska. České jméno *Třístoličník* je novodobým překladem německého jména. Používaly se rovněž názvy *Třízubec* nebo *Říruřec*. Podle legendy se na třech kamenných stolicích (křeslech) scházeli panovníci tří zmíněných zemí. Vrcholové partie Třístoličníku jsou tvořeny zaobleným hřbetem protáhlým od severu k jihu v délce 500 m s četnými žulovými skalními útvary (věžičkami apod.), které vznikly zvětráváním. Maximální výšky 1 333 m dosahuje na severu hřbetu vrchol *Hochstein*, pod nímž se nachází kaple biskupa Neumanna (Bischof-Neumann-Kapelle, zasvěcená českému rodáku z Prachatic, misionáři v USA a prvnímu severoamerickému světcí) z roku 1980. Jižní vedlejší vrchol se skalní skupinou *Dreisesselfels* má nadmořskou výšku 1 311 m. Odtud je dobrý kruhový rozhled mj. do Bavorska a při dobré viditelnosti i na Alpy. U *Dreisesselfels* stojí horská chata *Berggasthof Dreisessel* s restaurací. U chaty stávala hraniční bouda, která v roce 2016 kompletně vyhořela. České území (k. ú. Nová Pec) do vrcholových partií Třístoličníku nezasahuje. Na severním svahu Třístoličníku začíná Schwarzenberský plavební kanál. Od vrcholu Třístoličníku se směrem k JV táhne výrazný hřeben, na němž leží také Trojmezí (1 362 m) a nejvyšší hora české a rakouské části Šumavy Plechý (1 378 m). Česká strana tohoto pohraničního hřebene včetně svahů Třístoličníku je chráněna jako přírodní památka Trojmezí hora.

Vítkův kámen (též *Vítkův hrádek*, 1 035 m) - zřícenina gotického hradu na vrcholu stejnojmenné hory na pravém břehu lipenské přehrady. Zřícenina stojí nad osadou Svätý Tomáš, asi 5 km od Přední Výtoně. Je to nejvýše položený hrad (resp. zřícenina) v Česku. Od roku 1963 je chráněn jako kulturní památka. Hrad byl založen Vítkovci a

sloužil jako pohraniční pevnost a správní středisko panství. První spolehlivá zmínka o hradu se objevuje v roce 1347, ale existují také nepotvrzené spekulace o vzniku před rokem 1277. Od roku 1302 přešel hrad do vlastnictví Rožmberků, kteří zde v roce 1394 věznili krále Václava IV.. Rožmberkové měli hrad ve svém vlastnictví až do začátku 17. století (vláda posledního Vítkovce

Petra Voka) s krátkou přestávkou v období husitských válek, kdy jej v roce 1427 Oldřich z Rožmberka prodal svému švagrovi *Reinprechtovi z Walsee*. Rožmberkům se vrátil zpátky až v roce 1464. Za jejich vlády byly k původnímu hradu přidány hradby s pěti baštami. V roce 1602 jej Petr Vok přenechal císaři Rudolfovi II. V letech 1602–22 hrad patřil Habsburkům, za nichž byl v roce 1618 přepaden oddílem rakouských povstalců, a hradní posádka proto byla posílena na dvě stě mužů. Poté od roku 1622 patřil ke krumlovskému panství rodu Eggenbergů a po dobu třicetileté války na něm sídlila posádka císařského vojska. Po jejich vymření hrad zdědili Schwarzenbergové, kteří na hradě ubytovali lesní personál. Hrad byl používán a udržován asi do poloviny 18. století a poté vyhořelý zůstal pustý. V roce 1869 jej nechali zčásti opravit Schwarzenbergové, kteří také hradní věž upravili na rozhlednu. Ve vlastnictví Schwarzenbergů byl až do roku 1945. Kvůli znamenitému rozhledu býval strategickým místem pro armádu. Už za třicetileté války v něm sídlila posádka. V roce 1919 si na věži zřídila pozorovatelnu československá finanční stráž. Po roce 1950, kdy byla pohraniční část Šumavy nepřístupná, se zde usadila československá armáda, která si z hradního paláce udělala pozorovatelnu protivzdušné obrany státu a nedaleko hradu zřídila radarovou základnu. Ve věži byla instalována vidová hláska a v hradu byla usídlena vojenská posádka. Později věž zchátrala, stala se nepřístupnou a po odchodu armády v roce 1990 se majitelem hradu stala obec Přední Výtoň. V roce 1998 bylo založeno Občanské sdružení Vítkův Hrádek, které si objekt pronajalo a za státní dotace ve výši 20 mil. Kč nechalo zříceninu a zejména věž zrenovovat (dokončeno v roce 2005 při příležitosti 200. výročí narození spisovatele Adalberta Stiftera). Uvnitř věže bylo postaveno dřevěné schodiště o 61 schodech vedoucí na plošinu, která slouží jako rozhledna, z níž je kruhový výhled na šumavské hřebeny (Trojmezenská hornatina), Lipno s okolím, Novohradské hory a četné kopce v Rakousku. Při dobré viditelnosti jsou dokonce vidět i Alpy. Vítkův kámen se stal inspirací pro různé malíře a spisovatele. Je jedním z hlavních dějišť Stifterova historického románu *Vítek* (Witiko). Také zde našel inspiraci básník Adolf Heyduk a využil ji ve své tragické básni

Pod Vítkovým kamenem. 26. října 2017 byla na hrádku odhalena socha Vítků I. z Prčice od Jiřího Genzera.

Vodní elektrárna Lipno I - byla uvedena do provozu v roce 1959 a nachází se v podzemí v blízkosti hráze vodní nádrže Lipno na Vltavě. Je vybavena dvěma Francisovými turbínami o výkonu po 60 MW. Energie je vedena kabely na povrch do transformátoru a rozvodny. Průtok vody není dostatečný, aby bylo možné dlouhodobě udržovat vysokou výrobu energie, a proto je elektrárna používána jako špičková elektrárna, která pracuje hlavně v čase elektrické špičky, kdy se dobře uplatní její schopnost rychle (během 226 sekund) rozběhnout produkci energie a dodat krátkodobě vysoký výkon. Její nedílnou součástí je vodní elektrárna Lipno II. Voda vtéká do vtokového objektu a padá potrubím cca 170 m. Přitéká do podzemní kaverny 200 m pod povrchem země kde se nachází kulové uzávěry, turbíny a generátory. Tam roztáčí lopatky turbín a pokračuje do obrovského odpadního tunelu. Tím proudí dalších 3,5 km a vytéká na začátku vyrovnávací nádrže Lipno II. Tato elektrárna byla uvedena do provozu poprvé 15. června 1959, kdy v 17:55 poprvé voda roztočila turbíny elektrárny. Po více než 50 letech mezi roky 2012-14 získala elektrárna obě nové turbíny. Jedna vyšla na 220 mil. Kč. Od roku 2016 probíhá historicky největší modernizace vodní elektrárny, která zvýší její účinnost o přibližně 4 %.

Vodní elektrárna Lipno II - je umístěna při vyrovnávací vodní nádrži Lipno II a pracuje jako elektrárna průtočná se stálým výkonem. Je součástí vltavské kaskády. Provoz elektrárny je plně automatizován a je dálkově řízen z centrálního dispečinku ve Štěchovicích a z vodní elektrárny Lipno I. Vodní dílo bylo uvedeno do provozu v roce 1957 a obsahuje 1,68 mil. m³ vody. Je zde nainstalována jedna Kaplanova turbína s výkonem 1,5 MW, hltností 20 m³/s a spádem 4 až 10 m.

Vodní nádrž Husinec - přehradní nádrž na řece Blanici poblíž stejnojmenného města u Prachatic. Přehrada byla vybudována v letech 1934-39, za dohledu Ing. Emila Štěrbý z Berouna. Kámen, který byl použit pro výstavbu přehradní hráze dlouhé 197 m, byl těžen v lomu Kobylí hora nedaleko Prachatic. Náklady na výstavbu přehradě dosáhly výše 16 milionů tehdejších korun. Stavební práce na vodním díle byly dokončeny až během 2. světové války, v roce 1940. Pro dopravu kamene přes členité údolí řeky Blanice a nedalekého Živého potoka byla vybudována 2,5 km dlouhá lanovka. V 50. letech 20. století byla vybudována nová silnice z Prachatic k přehradě, byly instalovány turbíny s výkonem 500 kW a ještě o nějakou dobu později zřízena i úpravná vody. Přehrada má zakřivenou gravitační zděnou hráz o délce 197 m a výšce 27,2 m. V koruně hráze se na kótě 528,33 m nachází pět polí bezpečnostního přelivu o maximální kapacitě 161,1 m³/s, každé pole má šířku 9,25 m. Vzduší přehradě je patrné až do vzdálenosti 3,5 km. Po hrázi přehradě je vedena silnice Prachatic-Husinec, silnice má šířku 5 m. Kromě regulace vody slouží i jako zásobárna vody pro město Prachatic. Součástí nádrže je i malá vodní

elektrárna s Kaplanovou turbínou o výkonu 630 kW.

Vodní nádrž Lipno I - vodní dílo vybudované na řece Vltavě v letech 1952–1959. Rozlohou 48,7 km² jde o největší přehradní nádrž a vůbec o největší vodní plochu na území ČR (díky čemuž bývá také občas označována za české či jihočeské moře). Délka vzdutí dosahuje 42 km.

Nejširší je nádrž u Černé v Pošumaví, kde se rozlévá až na 5 km. Na pravobřežní straně zasahuje až ke státním hranicím s Rakouskem. Sypaná hráz s těsnícím jádrem se nachází v blízkosti obce Lipno n/V. Její výška je 25 m, délka 296 m. Je vybavená 60 tun (včetně betonu 230 tun) těžkými ocelovými kesony proti průsaku vody a betonovými výpustěmi. Koruna hráze se nachází na vrstevnici 729 m. Po hrázi vede dvouprúdová komunikace spojující Lipno n/V s Vyším Brodem. Před samotnou hrází zatéká voda do vodní elektrárny Lipno I. Její hlavní budova stojí necelých 200 m pod přehradou. Je vybavena

dvěma Francisovými turbínami o výkonu po 60 MW. Vltava zde nemá dostatečný průtok, aby dlouhodobě napájela elektrárnu na plný výkon. Elektrárna proto slouží primárně jako špičková. Přes Lipno nebyla postavena žádná komunikace (až na dvě přemostění u přítoku a silnici přes hráz), silnice tak nahrazují přívozy. Fungují zde následující (všechny jsou sezónní, zpoplatněné, seřazeno od hráze):

- Frymburk – Frýdava
- Hrdoňov – Svatý Tomáš (pouze pro cyklisty)
- Dolní Vltavice – Kyselov
- Horní Planá – Bližší Lhota

Kromě přívozů zde funguje také osobní lodní doprava jedoucí po délce Lipna. Lze využít linkovou i okružní. Funguje sezónně, jezdí až několikrát denně. Na linkách se střídají tři lodi, největší Adalbert Stifter s kapacitou 250 lidí a poté dvě menší pro 170 lidí. Jízda mezi Lipnem n/V a Frymburkem trvá přibližně 30 minut.

Vodní nádrž Lipno II - vyrovnávací nádrž u Vyšího Brodu, která slouží k vyrovnávání odtoků z elektrárny na přehradní nádrži Lipno I, největší vodní plochy v ČR. Lipno II bylo budováno v letech 1952 až 1959, od velkého Lipna je vzdáleno vzdušnou čarou 4 km. Nachází se na kótě 562,7 m, tedy o 160 m níže než Lipno I. Hráz je sypaná zemní a skládá se z betonových gravitačních funkčních bloků. Zemní hráz má střední jílové těsnící jádro, navazující na betonovou clonu vedenou až do zdravé skály.

V betonové gravitační hrázi jsou dva korunové přelivy, hrazené klapkami, násoskový přeliv, šterková propust' a vtok do průběžné vodní elektrárny.

- ř. km: 319,120
 - kóta koruny: 564,11 m n. m.
 - délka koruny: 224,0 m
 - šířka koruny: 4,0 m
 - výška hráze nade dnem: 11,5 m
 - výška hráze nad základy: 19,5 m
-
- typ turbíny: Kaplan
 - počet turbín: 1
 - hltnost: 20 m³/s
 - spád: max. 9,55 m
 - výkon: 1,6 MW

Vodní nádrž Orlick - součást Vltavské kaskády v jižních a středních Čechách. Byla vybudována v letech 1954–1961 a přehradila tok řeky Vltavy u Solenice na Příbramsku. Nese jméno zámku Orlick, který kdysi vystupoval na skále nad hlubokým údolím Vltavy a dnes se nachází jen pár metrů nad hladinou přehradního jezera. Autorem přehrady je inženýr Alois Kraus. Přípravné stavební práce budoucího vodního díla Orlick začaly již v roce 1954, a to dříve, než projekt byl oficiálně schválen tehdejší vládou. Během stavby se denně střídalo přes 1 500 dělníků a samotná stavba si vyžádala 2 oběti. Vzniklému umělému jezeru muselo ustoupit 14 mlýnů, velký počet pil a 650 obytných a hospodářských staveb. Pro výstavbu přehrady byla vybudována dlouhá železniční vlečka z Tochovic. Po stavební stránce byla přehrada dokončena a slavnostně uvedena do provozu 22. prosince 1961, 8 měsíců před stanoveným termínem dokončení. Poslední, IV. turbína vodní elektrárny byla spuštěna 10. dubna 1962. Těleso orlické přehrady je v řetězu vltavských přehrad největší, nejvyšší a nejmohutnější. Její 450 m dlouhá betonová tížní hráz dosahuje v koruně výšky 91 m. Vzduť je dlouhá na Vltavě 68 km, na Otavě 23 km a na Lužnici 7 km. Největší hloubka je 74 m. Objemem zadržené vody se nádrž Orlick řadí na první místo v ČR. Stálý objem nádrže, určený kótou 330,0 m, činí 280 mil. m³. Zásobní objem je 374,5 mil. m³, z toho využitelný zásobní objem po kótu 351,6 m představuje 85 mil. m³. Ochranný objem nad touto úrovní činí 62,1 mil. m³ s maximální hladinou na úrovni 354,0 m. Celkový maximální teoretický objem vody tak může dosáhnout 716,6 mil. m³. Vodní elektrárna je umístěna v levé části řeky u paty betonové hráze. Do provozu byla uvedena v letech 1960–61 a celkový instalovaný výkon činí 364 MW. Plného výkonu je elektrárna schopna dosáhnout za 2 minuty a plní důležitou roli při stabilizaci elektrické sítě. Popularitu orlické přehrady zvýšily tzv. Orlické vraždy. Skupina pěti sériových vrahů v letech 1991–93 za účelem peněžního zisku zavraždila pět lidí, vesměs podnikatelů, a těla obětí většinou ukryvali do sudů, do nichž nalili louh a shodili je do orlické přehrady. Autorem tohoto nápadu byl Karel Kopáč. Prozkoumávání dna bylo zahájeno 10. července 1995. Zpočátku vyšetřování byla vytvořena krycí historka o čištění dna přehrady. Po několika dnech byly nalezeny dva sudy s lidskými ostatky a tělo zabalené v pletivu. Třetí tělo bylo později policejními potápěči nalezeno na dně přehrady zabalené do role pletiva. V roce 2005 natočil režisér Jiří Svoboda na náměty těchto událostí film Sametoví vrazi. Následovaly však další hrůzné nálezy. Zatěžkávací zkouškou přehrady byly povodně v jižních a západních Čechách v srpnu 2002, kdy za kulminace nebyla již přehrada schopná zachytávat vodu a ta se valila na Prahu. Druhá vlna povodně dorazila 11. srpna a velmi rychle zvýšila úroveň přítoku až na rekordních

3 900 m³/s, což odpovídá hodnotě tisíciletého průtoku (Q_{1000}). Hlavní silnice z Tábora směrem na Písek a Plzeň překonávají přehradní jezero přes Podolský a Žďákovský most. Silnice z Milevska do Mirotic překonává přehradní nádrž u Zvíkova dvojicí mostů přes Vltavu a Otavu. Po koruně hráze vede silnice spojující Milešov s oblastí Příbramska. Údolí také překonává železniční most trati Tábor – Ražice z roku 1889. Na přehradním jezeře je zejména v letních měsících provozována lodní doprava, která spojuje turisticky zajímavá místa umístěná téměř po celé délce jezera. Součástí stavby přehrady bylo i lodní zdvihadlo pro lodě o výtlačku do 300 t, to však nebylo dokončeno.

Volary – město s přibližně 3 700 obyvateli. Městská zástavba je situována do kotliny severně od Teplé Vltavy podél Volarského potoka. Jméno města je německého původu a je patrně odvozeno od lesů, které je obklopují, i když existuje více výkladů. Založení Volar souvisí s kolonizací Šumavy ve 13. a 14. století. Na rozvoj sídla měl po staletí příznivý vliv provoz na prachatické větvi Zlaté stezky. První písemná zmínka

o Volarech pochází z roku 1359: tehdy byl mezi členy městské rady v Prachaticích uveden jistý Ondřej z Volar. Postupně se Volary právě díky rozvoji Zlaté stezky rozrůstaly. V roce 1871 byly povýšeny na město. Po Mnichovu se Volary staly součástí Německa a byly značně ovlivněny událostmi 2. světové války. V květnu 1945 městem prošel pochod smrti z koncentračního tábora Helmbrechts. Na základě Benešových dekretů došlo v roce 1946 k vysídlení Němců. Po válce nastal rozvoj průmyslu; Volary jsou od konce 20. století významným komunikačním uzlem Šumavy a střediskem turistického ruchu, k čemuž přispívá i skutečnost, že jsou největším horským městem Šumavy. Část historického centra byla v roce 1995 vyhlášena vesnickou památkovou rezervací. Chráněny jsou především roubené domy, vystavěné v alpském stylu. K volarským památkám patří především kostel sv. Kateřiny na náměstí. Zklady jeho věže jsou zřejmě nejstarší dochovanou stavbou ve Volarech. Počátky stavby kostela nejsou přesně známy, ale ve 14. století byl filiální k faře ve Zbytinách, ležících 7 km sv. od Volar. V roce 1496 byl kostel přestavěn z kamene v pozdně gotickém slohu. Později však byl zbořen a na jeho místě v letech 1688–1690 vystavěn nový v barokním

slohu za vedení italského políra Jana Canevaleho. Kostel byl slavnostně vysvěcen 8. října 1690. Svatostánek byl tehdy svěřen do ochrany svaté Kateřině Alexandrijské. Později byl kostel opakovaně přestavován a upravován, zvláště v letech 1724 (zvýšena věž), po požáru 1754 obnoven a zvětšen 1756 a znovu 1863 (úpravy po požáru). Důvodem byly především škody zapříčiněné zvláště velkými požáry v letech 1715 a 1754, způsobenými úderem blesku. Kostel dnes má půdorys kříže, jižní kaple se nazývá Tusetská. Tato kaple byla vystavěna v roce 1764, později byl do ní uložen obraz z dřevěné stožecké kaple Panny Marie. Označení Tusetská pochází z německého jména obce Stožec (Tusset), ležící jižně od Volar. Další památkou je zde křížová cesta z 2. poloviny 19. století, vedená do svahu vrchu Kamenáče. Významnými stavebními památkami na území města jsou zachované roubené domy. Byly vystavěny v upraveném alpském stylu a v Česku se vyskytují pouze ve Volarech a nedaleké osadě Dobrá. Roubenky tohoto stylu se proto obecně nazývají volarské alpské domy. Vyznačují se několika charakteristickými rysy. Přízemní patro může být částečně zděné, první patro je zcela roubené. Dřevo použité na stavbu bylo napouštěno volskou krví. Střechy stavení byly kryty štípaným šindelem. Domy jsou od roku 1995 chráněny ve vyhlášené vesnické památkové rezervaci Volary. K dalším zajímavostem patří např. volarské menhiry. Jde o soubor 11 prehistorických menhirů, které tvoří rondel či kromlech a sloužily snad jako observatoř, případně svatyně. Volarské menhiry jsou původem z Krušných hor a u Volar je v roce 2007 umístila skupina nadšenců, aby je zachránila před zkázou při stavbě silnice na jejich původním místě.

Vyšebrodský klášter - klášter ve Vyšším Brodě, sídlo cisterciáckého opatství, národní kulturní památka. Jedná se o jediný fungující mužský cisterciácký klášter v ČR a jednu z nejvýznamnějších kulturních památek jižních Čech. Klášter založil v roce 1259 Vok I. z Rožmberka. Zakladatel novému klášteru zároveň (či krátce poté) daroval pozemky okolo, včetně osady Vyšší Brod. Rožmberkové byli nejvýznamnější větví rodu Vítkovců a je nesporné, že od začátku se s klášterem počítalo jako s rodovou nekropolí. Pohřbem Voka I. z Rožmberka v roce 1262 zde počala řada 10 generací pohřbů. Posledním pochovaným v Rožmberské kryptě kostela Nanebevzetí Panny Marie byl v roce 1611

v Třeboni zesnulý Petr Vok z Rožmberka, jehož rakev je do dnešních časů ve velmi zachovalém stavu. Na JZ od osady postupně vyrostla impozantní gotická stavba opevněného kláštera s klášterním kostelem Nanebevzetí Panny Marie. První období úpadku kláštera přišlo v 15. století, kdy klášter zpustl v důsledku husitských válek. Na konci 18. století

klášter těsně unikl zrušení za reforem Josefa II., který rušil mnišské řády. V průběhu 19. století klášter vzkvétal a stanul v čele jednoho z hlavních proudů oživení a obnovy cisterciáckého řádu. Druhé období úpadku nastoupilo ve 40. letech 20. století, kdy byli mniši vyhnáni nacisty, kteří v klášteře pak skladovali ukradená umělecká díla. Víceero mnichů bylo v této době uvězněno. Po 2. světové válce se sem mniši vrátili, nicméně nikoliv na dlouho, neboť nejprve byli odsunuti do Německa mniši německé národnosti a poté na počátku 50. let byl klášter přepaden příslušníky StB a SNB, kteří bez jakéhokoliv zákonného podkladu klášter zabrali a mnichy odvezli do internačních táborů (Akce K). V následných letech klášter pustl. Nepodařilo se však prosadit plány místního JZD, které z něj chtělo udělat sklad zemědělské techniky, a z jeho nejcennějších částí bylo vytvořeno muzeum. Nicméně do stavby se neinvestovalo a nemalá část movitého majetku byla rozkradena. Po roce 1989 se postupně podařilo obnovit komunitní život a opravit navrácenou část kláštera. V klášteře je od konce 13. století až dodnes uchováván tzv. Závišův kříž, který cisterciákům daroval Záviš z Falkenštejna. Jedná se o relikviiář s kusem dřeva z Kristova kříže, považovaný za jednu z nejvzácnějších středověkých zlatnických památek na českém území. Klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie (dostavěn ve 14. století) má 4 kaple, hlavní oltář a 8 oltářů vedlejších. V letech 2011–12 prošel interiér generální opravou, a kostel byl proto uzavřen. Znovuotevřen byl 15. prosince 2012. Z chrámové lodi lze vystoupit do malé kostelní věžičky do tzv. Rožmberské oratoře, v níž je během turistické sezóny vystavován Závišův kříž. Jednou ze zvláštností klášterního kostela je, že má čtyři verze oltářního obrazu. Pod kněžištěm klášterního kostela se nachází hlavní hrobka rodu Rožmberků. Na kůru kostela se nachází jedny z nejcennějších romantických varhan v Čechách, které v roce 1892 vyrobil Leopold Breinbauer z Ottensheimu. Vedle kostela se v areálu kláštera nachází i kaple sv. Anny, jejíž rekonstrukce byla dokončena v roce 2012 a která byla v minulosti cílem poutí, a tzv. Zimní kaple, do níž se vstupuje buď z klauzurních prostor nebo z kostela přes kůr a je veřejnosti přístupná

se nachází jedny z nejcennějších romantických varhan v Čechách, které v roce 1892 vyrobil Leopold Breinbauer z Ottensheimu. Vedle kostela se v areálu kláštera nachází i kaple sv. Anny, jejíž rekonstrukce byla dokončena v roce 2012 a která byla v minulosti cílem poutí, a tzv. Zimní kaple, do níž se vstupuje buď z klauzurních prostor nebo z kostela přes kůr a je veřejnosti přístupná

pouze v zimě při bohoslužbách. Veřejnosti jsou při prohlídkách vedle klášterního kostela přístupny následující cenné prostory: postranní a obrazová galerie, knihovni chodba a dva knižní sály: filosofický a teologický. Přestože se podařilo v restitucích dohledat a získat zpět jen část movitého majetku, vyskytují se zde některé pozoruhodné sbírky – sbírka obrazů českých malířů v obrazárně, sbírka bohoslužebných předmětů ze 17. a 18. století, rozsáhlá sbírka biblí ve 40 jazycích, rozsáhlá sbírka odborné teologické a filosofické literatury. Celkově obsahují knihovny přes 70 tisíc svazků, včetně 200 rukopisů na pergamenu a 400 prvotisků.

Zvíkov - hrad nad vodní nádrží Orlický náhon u soutoku Vltavy s Otavou nedaleko Písku, na skalnaté ostrožně asi 1 km severně od obce Zvíkovské Podhradí. V roce 1978 byl zapsán na seznam národních kulturních památek. Hrad stojí na skalnaté ostrožně tvořené

biotitickým granodioritem s téměř kolmými svahy na bočních stranách. Jeho předchůdcem bylo opevněné sídliště již z doby laténské. Val hradiště byl v místě úzké šíje na přístupové jižní straně využit v opevnění prvních fází středověkého hradu. Na severním konci ostrožny stávalo u řeky pod hradem podhradní městečko s gotickým kostelem svatého Mikuláše. Napuštění orlické přehrady však zvýšilo hladinu o 25 m a městečko bylo zaplaveno. Hrad byl založen na sklonku vlády krále Přemysl Otakara I., který zemřel v roce 1230. První písemná zmínka však pochází až z roku 1234. Král Václav I. rozšířil hradní jádro o dvě palácová křídla a v roce 1249 zde věznil svého syna Přemysla a příslušníky šlechty včetně pražského biskupa Mikuláše, kteří se podíleli na králevicově vzpouře. V roce 1285 a snad také o dva roky později byl hrad obléhán vojskem Záviše z Falkenštejna. V době vlády posledních Přemyslovců začali

projevovat snahu o získání hradu jihočeští Rožmberkové, protože pevný královský hrad vnímali jako ohrožení svých zájmů. Povedlo se jim to až v roce 1307, kdy král Rudolf Habsburský hrad zastavil Jindřichu z Rožmberka. V zástavním držení Rožmberků hrad zůstal až do roku 1335, kdy ho ze zástavy vykoupil král Karel IV. Ve svém plánovaném zákoníku Majestas Carolina zařadil

Zvíkov mezi nezcizitelné hrady, tj. takové, které by král nemohl zastavit. Václav IV. jmenoval zvíkovským purkrabím Jana Hájka z Hodětína, kterému se v roce 1424 podařilo jednáním odvrátit hrozbu obléhání husitským vojskem. Husité se však vrátili v roce 1429 a hrad oblehli. V okolí hradu se dochovaly stopy obléhacích prací a na hradě samotném sbírka dělostřeleckých

kamenných koulí. V roce 1431 hrad získal Oldřich II. z Rožmberka, který nechal na základě padělané listiny výrazně vylepšit systém opevnění. Jindřich V. z Rožmberka v roce 1473 přenechal Zvíkov svému strýci Bohuslavu Krušinovi ze Švamberka. Jindřich III. starší ze Švamberka zahájil po polovině 16. století renesanční úpravy hradu. V roce 1550 vznikl na místě starých chlévů pivovar, fasády jádra byly vyzdobeny sgrafitovými omítkami, okna získala nová pravoúhlá ostění a vznikla většina dochovaných maleb. Kromě dalších úprav byla také v roce 1554 zvýšena věž Hláska. V roce 1574 Zvíkov od královské komory koupil Kryštof II. ze Švamberka a získal ho tak do dědičného držení svého rodu. Jeho syn Petr II. se zúčastnil stavovského povstání. Posádka Zvíkova se po porážce stavů odmítla vzdát a pokračovala ve vzdoru až do roku 1622, kdy byl hrad obležen, dobyt a vyrabován. Kromě škod na vlastní stavbě byl císařským vojskem také poškozen švamberský archiv uspořádaný v roce 1616 archivářem Václavem Březanem. Ve stejném roce se novým majitelem hradu stal Jan Oldřich z Eggenbergu. Nechal hrad sice opravit, ale už zde nesídlil a začal ho využívat především k vojenským a hospodářským účelům. Během třicetileté války byl Zvíkov obsazen vojenskou posádkou. V roce 1719 hrad získali Schwarzenbergové, kteří však sídlili na sousedním Orlíku, a Zvíkov tak přestal být správním střediskem panství. V roce 1741 hrad nakrátko obsadilo francouzské vojsko. O 10 let později převážnou část hradu zničil velký požár, a přestože byl ještě alespoň částečně udržován (opraveny byly kaple a dvě věže a v roce 1777 postaven kamenný most k Písecké bráně), postupně se měnil ve zříceninu. Celkové chátrání zastavil až Karel III. ze Schwarzenbergu v letech 1840–44, ale k razantnějším stavebním zásahům přistoupil až po roce 1880. Rodu Schwarzenbergů Zvíkov patřil až do roku 1948, kdy jim byl zabaven a od roku 1950 se stal státním hradem.

Žďákovský most - ocelový obloukový silniční most z roku 1967, který překonává řeku Vltavu v místech orlické přehrady v blízkosti zámku Orlík. Je součástí silnice I/19 spojující Tábor s Plzní a nachází se asi 15 km západně od Milevska a 12 km východně

